Ч. 195 (15.016). Львів, неділя 4. вересня 1938. Оплата поштова міщена ryczałtem. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-16
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Загони диверсантів на Сов. Україні.

Щоденник „Красная Звезда" повідомляє, що на Совітській Україні щораз то частіше появляються диверсантські загони. Червона армія притримала кілька таких загонів, які ані не думали втікати, лише звели з військом реґулярну битву. (АТЕ).

Гітлер поставить Чехословаччині 8-денний ультимат?

КОМЕНТАРІ ЛЬОНДОНСЬКОЇ ПРЕСИ ДОВКРУГИ ПОЇЗДКИ ГЕНЛЯЙНА ДО БЕРХТЕСГАДЕН.

Льондонська преса стверджує, що висліди розмови між Гітлером і Генляйном не дають основ до оптимізму, але не є зовсім неґативні. Генляйн мабуть має у своїй відповіди Рансіменові зажадати, щоб переговори покінчилися скоро. Можливо, що **Німеччина зажадає, щоб до 8-ох днів найти плятформу переговорів між судетськими німцями і Прагою та приступити до формальних переговорів.**

ГІТЛЕР НЕУСТУПЧИВИЙ.

Гітлер мабуть завзято обстоює 8 точок програми Генляйна як базу переговорів — теперішні пропозиції праського уряду він рішуче відкидає.

СТРАХ ПЕРЕД НІРНБЕРСЬКОЮ ПРОМОВОЮ.

У Льондоні вважають, що промова Гітлера у Нірнбергу буде залежати від вислідів місії Рансімена. Коли вони його не вдоволять, ця промова може довести до поважної міжнародньої кризи.

Льондонська преса заперечує поголоску, немовби німецький уряд дав амб. Гендерсонові якісь запевнення, але до розмови Гендерсона з Рібентропом привязують чималу вагу.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ЗАЖАДАЄ ПЛЕБІСЦИТУ В СУДЕТАХ?

Кореспондент Аваса з Берліна твердить на основі поглядів тамошніх політичних кол, що німецький уряд зажадає плебісциту, який вирішив би долю Судетів. Це — мовляв — одинока допускальна розвязка, бо компроміс між німцями й урядом неможливий.

БРИТІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР У НІМЕЦЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ.

Амб. Гендерсон відвідав мін. Рібентропа та поділився з ним враженнями зі своєї поїздки до Льондону. Він не зробив ніякого офіційного демаршу, лише приватно, у приязній формі зясував становище британського уряду.

ПЕСИМІЗМ ФРАНЦУСЬКОЇ ПРЕСИ.

Французька преса присвячує чимало уваги недавнім відвідинам Генляйна у Гітлера; на тій нараді мабуть вирішено становище судетської партії до останнього проекту праського уряду.

Оптимізм преси маліє — щораз то менше правдоподібна можливість, щоб Генляйн приняв згаданий проект.

Невдатний комуністичний виступ проти уряду Даладіє.

ПРОВІД РАДИКАЛЬНОЇ ПАРТІЇ ЗДЕМАСКУВАВ ПРОВОКАЦІЮ.

У пятницю вечором відбулось у Парижі робітниче віче, звернене проти реформи 40-годинного тижня праці. Віче уладила ген. конфедерація праці при співучасти майже всіх робітничих партій. На афішах була згадка, що у вічу візьме участь представник радикалів (до яких належить Даладіє), але провід радикальної партії це здементував.

Комуністи хотіли зробити з того віча велику демонстрацію „людового фронту" проти Даладіє, та це їм не вдалося: віче пройшло спокійно, без поважніших інцидентів. Комуністи заповідають дальші протиурядові віча.

У 24-ОХ ФРАНЦУСЬКИХ ФАБРИКАХ ВИБУХ СТРАЙК.

У 24-ох фабриках перерібки юти в околиці Амієн та Аббевіль вибухли окупаційні страйки, що обняли 14.000 робітників, які домагаються вищих платень. У текстильному промислі йдуть переговори. Якщо вони не увінчаються успіхом, у суботу або в понеділок вибухне страйк.

В кожну читальню, в кожну кооперативу й іншу установу та взагалі в кожну свідому хату ювилейні образи „Просвіти"!

Ми самі маємо творити свою політичну думку.

ДО ПИТАННЯ: ВСЕУКРАЇНСЬКА ІДЕЯ, ЧИ ТЕРИТОРІЯЛЬНИЙ ПАТРІОТИЗМ?

Львів, 3. вересня 1938.

У політичних дискусіях останніх часів почало у нас виринати питання: всеукраїнська ідея, чи територіяльний патріотизм? Це тому, як кажеться, що українська політична думка переживає переломові хвилини — події, як вибух світової війни, розпад Австрії, відворот У. Г. А. за Збруч, трагедія чотирокутника смерти, існування українських урядів на політичній еміграції — і територіяльний партикуляризм.

Територіяльний партикуляризм це конечний і самозрозумілий наслідок міжнародніх подій. Але цей прояв любови і привязання до рідної землі й народу, значить до тієї вужчої батьківщини, не тільки не виключав і не виключає того, щоб усі частини національного організму мали спільну політичну думку [illegible] але навпаки: з партикулярних патріотизмів саме **твориться всеукраїнська ідея**, і якби не було перших, то ніколи не моглоб бути другої!

Подумаймо, як виглядав он і чим був он патріотизм галицьких українців супроти Великої України, якби ми вирікалися тої батьківської землі, де ми є тубильцями від віків, — або подібний патріотизм українців на Буковині, Закарпатті чи інших наших територіях? Чи не був би це патріотизм обдертих прошаків, без віри і національної чести?..

Тому недоцільно підносити тепер, наче нову концепцію, що **всеукраїнським центром є Київ**, а ніяке інше українське місто, зокрема не Львів, — бо ніколи в нас не було такої концепції, щоби всеукраїнським центром мав бути Львів. Тому на всіх українських землях і без усяких оглядів є найбільш актуальне питання **державної самостійности українських земель над Дніпром.** Це почуває, розуміє і висловлює сьогодні кожний свідомий українець і українка і над цим годі дискутувати.

Та це саме й є всеукраїнська основна політична думка, а не якась хвилева концепція, і вона ніколи не може бути якимсь тактичним інструментом, але супроти всяких міжнародніх подій чи тактичних ходів, тут або там, мусить залишитися незмінним пристановищем душі, думок і діянь української нації. Так як для польської нації Варшава була завжди і є матірю Польщі, так для нас був і є матірю українських городів — Київ.

Тому не творім таких легенд, начеб програну галицької дипльоматії у 1923-ому році безумовно у великій мірі спричинило відірвання галицької проблеми від всеукраїнської проблеми, бо не можна забувати того, що за ввесь час світової війни ставили ми, галицькі українці, на першому місці нашої політики: створення державної самостійности українських земель над Дніпром, а на дальшому місці справу долі галицьких земель, залежно від того, що станеться з українською державою над Дніпром.

І так було ввесь час світової війни, а в липні 1919-го року пішли останні засоби Галицької Армії на Велику Україну: рятувати Київ. А хто програє війну, той нехай не спихає вини на дипльоматію, бо дипльоматія не завжди може врятувати справу, — тимбільше, що чужинецькі чинники у світовій війні — нікуди правди діти, — як італійські або англійські, не були зацікавлені у підтримці наших претенсій до київської території... Але воно може бути колись інакше...

З цих причин не годиться ставити питання: всеукраїнська ідея, чи територіяльний патріотизм, але непохитно зберігати всеукраїнську ідею, а правдивий патріотизм нехай втримує нас на кожному куснику рідної землі і дає нам силу оборонювати належні нам права.

Зате зовсім інше питання, яку тактику виберуть, як доцільну в даних територіяльних обставинах, Українська Парляментарна Репрезентація чи її політичні партії. А вже зовсім нас не можуть бентежити виступи польських політиків чи публіцистів... Ми самі маємо творити свою політичну думку і ніхто не має права нам її накидувати!

Д-р Кость Левицький.

Соціялістичне хліборобство.

Вже прозоріше стає повітря; відчувається часом осінню прохолоду; пустками стоять неосяжні лани з колючою стернею, за яку чіпляються цупкі срібласті нитки бабиного літа; високо у небі тягнуть до вирію, прощаючись з Україною, журавлі...

Скінчено вже живну кампанію, але земля вимагає безперервного догляду, безперервного піклування ввесь час, як тільки скине з себе снігову ковдру аж до того, як знову ляже відпочити. Отже нема перерви, нема відпочинку для тих, хто ходить коло землі!

Скінчено вже живну кампанію, а осіння засівна кампанія? а оранка під весняний засів? а бурякова зборова кампанія?... І всі вони стикються між собою, всі вони не визнають жадних раніше встановлених плянів щодо них.

А так добре складено ці всі пляни ще на весні, так добре розлініовано ці величезні простирала, що висять по стінах в Наркомземі, в будинку ч. 19. на Хрещатику; так дбайливо в усіх цих плянах зазначено числа коліровим атраментом — для кожної области окремий колір. Правда, вони вже трохи пожовклі, вицвілі від сонця, позасиджували їх мухи. Все-ж воно більше ніж півроку минуло, як їх порозвішували, а ніхто від того часу ними не цікавився.

Дістала, розуміється, і кожна область такі пляни. Де-не-де повісили їх на стінці, і висять вони, обірвані, з позаломлюваними кінцями, бо давно вже повипадали цвяшки, так само пожовклі, вицвілі. Де-не-де зразу заховали їх по шуфлядах столів завідувачів обласних земельних управлінь; по шафах серед купи таких самих забутих паперів.

Обласні земельні управління, розуміється, порозсилали в свою чергу відповідні пляни до районових земельних відділів. І хоч ці пляни значно менші від попередніх, та доля їх однакова.

Але дуже помиливсьб той, хто думав би, що цих плянів не змінюють. Ні, до всіх цих плянів додали впродовж літа ще безліч виправок, додатків, пояснень. Отже дуже добре зазначено по всіх цих плянах, коли саме треба починати орати під озимину. А по численних обіжниках з цього приводу вимагали, щоб орали виключно тракторами, цеж прискорить значно працю.

Коли раптом з центру наказ: прискорити оранку! Починати негайно сівбу! Телеграми! Телефони! Але Сталінська область виконала плян оранки тільки на 15% — трактори несправні. Але Харківська область виконала плян оранки на 38% — трактори справні, але нема причепників, брак змінних трактористів і трактори простоюють без праці по декілька днів. Але в Ворошиловградській області і трактори справні, і причепники є, і змінних трактористів досить та немає опалу, а центр заяви про це, про надсилку опалу, прикрашує резолюціями „прикласти до справи“.

Негайно новий обіжник: тільки шкідники використовують на оранці самі трактори! Негайно використати всю живу тяглову силу колгоспів! Телефони! Телеграми! Гудуть автомашини районових агрономів!...

Прекрасно складено плян обміну зерна: колгоспи таких то областей тоді то і тоді то здадуть потрібну кількість свого зерна на склади Заготзерна і дістануть на обмін високоякісне сортове насіння для сівби. Але на складах Заготзерна Молдавії досі нема ще ні одного сотнара зерна для колгоспів. Але в Ворошиловградській области на складах є високоякісне зерно та Заготзерно не підготовилось якслід до обміну, і колгоспники приїхавши по зерно, мусять повертатись назад. „Приїдіть післязавтра, за декілька днів“. Але в Київській области колгоспникам замість високоякісного зерна зі складів почали видавати зерно заражене кліщем і ті рішуче відмовились його брати й поїхали додому покищо ні з чим. Але в Сталінській области колгоспникам запропонували брати зі складів цілком некондиційне зерно, значить гірше, ніж їхне власне, й ці ні з чим поїхали до своїх колгоспів. Але те саме трапилось і в Чернигівській области.

Зазначено в плянах, що тоді то і тоді (навіть якого саме дня) мусить початися по областях сівба, розуміється, тракторними сівалками зберігаючи всякі агротехнічні правила.

Погода стоїть для сівби чудова. І нарком земельних справ УССР Мурза, й його заступник, Луценко, сидячи по своїх душних кабінетах, уявляють собі, як гудуть, обкурюючись синім димком трактори, як ідуть сівалки, не спиняючись, як рівно лягає високоякісне зерно до пухких глибокоранних скиб чорних земель. Сталінський урожай! І цеж саме вони, Мурза і Луценко, причиняться до цього урожаю!...

Та надходить повідомлення з місць.

Ось харківська область: по деяких районах і не думали починати сіяти. У вовчанському районі сіють на нерозробленому ґрунті. У золочівському — сіють цілком непридатним насінням. У вільховатському районі насіння зовсім неперевірене.

Ось Житомирська область. Тракторні сівалки і досі стоять по колгоспних подвірях. Як поставили їх там по весняній сівбі, так і стоять вони собі під відкритим небом, ржавіючи та псуючись, без жадного догляду.

Ось Чернигівська область. По деяких районах „надержують“ сівбу, тобто навмисно затягають її, мовляв, осінь суха, поспішати нема куди. По деяких місцевостях не затягають, але порушуючи постанови партії й уряду, засіяли неочищеним і непротруєним насінням. А в роменському районі завідувач земвідділу натрапив на таку картину: довгими лавами вишикувались на полі сівальники і спокійнісінькоч засівали старим дідівським способом — з оклунка руками... Чому? Як... А просто, цю площу вже декілька років сіємо руками, тут земелька це любить! А в бахмацькому районі вирішили вести працю трактором і вночі (а може похвалять у центрі таку ретельність!), та тракторист заснув на тракторі, трактор врізався у стирту жита, вибухла пожежа, внаслідок якої згоріло майже все колгоспне жито. Тракториста, правда, заарештували, але...

І схопився руками за голову нарком земельних справ Мурза: „Товаришу, що ж його робити? Чи не простіше зараз же стрілятись, бо все одно розстріляють?!...

— Нічого, товаришу, не хвилюйтесь. Там у московському наркомземі такий тарарам, що може і не звернуть уваги. А крім цього подамо відомости, що пляну виконано навіть з надвишкою, невеликою, для ймовірности, ну, скажім на 101,3 прц. Ну, а як не повірять, то хтож перевірятиме? Миж самі!...

По всіх численних обіжниках зазначено, що земельні місцеві органи, колгоспи мусять дбати про забезпеку високого врожаю ярих зернових у майбутньому році, тобто виконати якнайскоріше прекрасно складений плян зяблевої оранки і що рання зяблева оранка має особливо важливе значіння по посушливіших областях.

Але і по посушливіших областях і по областях непосушливих зяблевої оранки не починали.

Згідно з пляном ввесь час треба звертати активну увагу на цукрові буряки. По рясних дощах, що пройшли в харківській области на бурякових плянтаціях зявились буряни в такій кількости, що буряк припинив свій ріст. Та цеж не передбачено плянами, й колгоспники мусять працювати по інших роботах, а до буряків і не довідуються.

У Чернигівській области теж багато плянтацій позаростало бур'яном, багато плянтацій пошкодив буряковий довгоносик, за декілька днів вже почнеться бурякова зборова кампанія, але бурякопідіймачі стоять вкриті іржею ще з минулого року, ніхто і гадки не має покищо їх ремонтувати. Ніхто зі службовиків обласного земельного управління не знає, в якому стані вози для возовиці буряків, чи справні трактори, чи забезпечені бурякосійні колгоспи області ножами...

У Житомирській области бурякові плянтації в більшости районів залишилися без догляду. Цукроварні зовсім не готові приймати буряки, ремонту в них не закінчили. Погано в области і з ремонтом шляхів та під'їздів до цукроварень. Будова двох складів у Бердичеві і Корнині не закінчена, але ніхто й не надіється, що їх закінчать до бурякової кампанії.

Ну, а крім усього цього „святий“ обов'язок колгоспників — здати належну кількість збіжжя державі! Ясно, для цього треба змолотити. Тому то так неохоче ставилось колгоспне населення до комбайнів, бо комбайн і косить і молотить, отже намолочене в такий спосіб цілком прилюдно зерно зараз доводиться здавати державі, ну а коли молотити у себе і дома, у колгоспі, це вже зовсім інша справа.

Та не квапиться колгоспне населення і молотити, і тимбільше здавати збіжжя.

У Чернигівській области є райони, де ще і не починали молотити. Там надіслали молотил...

ку без пасів, отже вона не працює: там надіслали молотарку правда, з пасами, але таку, що її щодня доводиться ремонтувати. По деяких районах почали молотити, але виконано досі тільки 15—20 прц. наміченого в центрі пляну. У Житомирській области молотарки частіше простоюють ніж працюють. У Винницькій области плян молотьби виконано тільки на 9.3 проц. Ясно, що такий стан молотьби відбивається на хлібоздачі. І не помагають ні телеграми, ні телефони, ні агрономи, що гайсають по областях своїми самоходами...

— Чому не виконуєте пляну хлібоздачі (це заврайземвідділу в Житомирській области)?

— Хліб возимо, а він з кліщем (це голова колгоспу).

— Показуй хліб. Нема кліщу! Негайно везіть на склад!

— Чому не виконуєте пляну хлібоздачі (це до голови другого колгоспу)?

— Та я тільки перший день, як головую.

— Як зірвеш хлібоздачу, не подивимось, що новий!..

— Чому не виконуєте пляну хлібоздачі (до голови третього колгоспу)?

— Транспорт на оранці.

— Щоб завтра було здано збіжжя!...

Довгими валками стоять коло пунктів Заготзерна навантажені збіжжям вози та автомашини. Метушня, безгосподарність і бездіяльність — так характеризують працю заготпунктів і хлібоздача йде мляво, мляво, а згідно з пляном її давно вже треба було виконати...

А все це взяте разом зветься соціялістичне планове сільське господарство І-го року 3-ої Сталінської пятилітки!

Гл. Л.

—o—

Закарпаття.

ПРЕДСТАВНИКИ ЗАКАРПАТТЯ У ПРЕМ. ГОДЖІ.

При кінці вересня прем. Годжа приняв на авдієнції пос. Ю. Ревая та сен. Баллу, з якими обговорив актуальні політичні справи Закарпаття. Оба представники звернули прем. Годжі увагу на деякі політичні і господарські справи у звязку з реалізацією автономії та на відносини на Закарпатті в деяких ресортах уряду. Вкінці пос. Ревай запротестував проти безпідставних конфіскат українського незалежного щоденника „Нова Свобода". Прем. Годжа прирік розглянути цю справу.

НАРАДИ У СПРАВІ АВТОНОМІЇ В МІН. ЧЕРНОГО.

Закарпатські посли і сенатори відвідали міністра внутрішніх справ д-ра Черного і відбули з ним довші наради у справі автономії. При цій нагоді порушили теж справу соймових виборів.

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ЗБОРИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ НАРОДНЬОЇ РАДИ.

В неділю, 4. вересня ц. р. відбудуться в Ужгороді протестаційні збори Центральної Народньої Ради у справі навчання українських дітей української мови, що легковажать собі деякі професори москвофіли.

ВЕЛИКЕ СВЯТО ГУЦУЛЬЩИНИ В РАХОВІ.

В неділю, 14. серпня ц. р. відбулося величаве посвячення гарного одноповерхового Народнього Дому в Рахові, що виріс немов зпід землі. Службу Божу відправив і посвятив жовтоблакитний прапор місцевий парох о. Петро Демкович. Опісля рушив похід вулицями міста в напрямі Народнього Дому. Під такт орхестр, що приґравали маршові пісні, йшли вулицями Рахова пластуни на чолі походу, а за ними маси народу — гуцулів у прегарних мальовничих одностроях. Рахів ще такого величавого походу не бачив. На широкій площі біля Народнього Дому бичківський хор відспівав гимн в українській мові. Зчерги голова „Просвіти" д-р Юськів привитав гостей і відкрив Збори. Опісля промовляли: пос. Ю. Ревай, ред. І. Рогач, який передав привіт від о. А. Волошина — батька нашого відродження на Закарпатті, о. проф. Д. Попович, д-р В. Комаринський, М. Вайда, М. Ворон, Улинець, Збреслав, Рішко, Клемпуш, Бандусяк, д-р Росоха, Медве, Шереґій, інж. Чісар, проф. Устіянович і багато інших. Вкінці промовляв від централі „Просвіти" в Ужгороді д-р Михайло Бращайко. По обіді вописувалися читальні своїми виступами, а вечером „Нова Сцена" виставила „Запорожця". Свято залишило прегарне враження.

З ВИДАВНИЧИХ СПРАВ.

Від жовтня ц. р. буде виходити в Ужгороді місячник літератури, науки і критики „Чорногора".

Перше число XVII. річника популярного дитячого часопису „Наш Рідний Край" вийшло вже фонетичним правописом

З польської преси.

Теорія і практика пана Ґломбінського.

Відомий пастирський лист митрополита Шептицького викликав нову хвилю нагінки на особу достойного автора та на українське духовенство взагалі. Приєднався до того наступу й давній приятель українців проф. Станислав Ґломбінський, що у „Слові Народовім" (ч. 251 з 2-го вересня ц. р.) помістив статтю п.н. „Українські єпископи в Польщі". П. Ґломбінський, що говорить як речник „обозу народовеґо", не хоче — як сам каже — „викликати непорозуміння між духовною і державною владою в Річипосполитій." Бо

„обуз народови" був завжди і є за тим, щоб докладно виконувати постанови конституції, що католицька церква кермується власними законами. Я сам підготовив в 1923-му році проект конкордату, який з деякими змінами став у черговому році законом і всі поляки і католики радіємо, що маємо польський єпископат, який стоїть на висоті свого завдання, окружений признанням у краю та за кордоном. Розуміємо також добре, що духовний, і особливо князь церкви, повинен мати серце й очі відкриті на потреби і бажання свого народу, що може брати чинну співучасть у праці над його розвитком і боронити його прав, як це робило багато польських єпископів і також багато єпископів закордоном, нпр. вмерлий недавно о. Глінка, невтомний оборонець прав словацького народу".

Це, так сказатиб, теорія п. Ґломбінського. А практика? Практика — то клопіт з єпископами в Польщі, що „називаються українськими", бо їх діяльність „виходить у яскравий спосіб поза природну турботу князів церкви за добро вірних і входить в ділянку закордонної політики, як відгомін політичних змагань спрямованих проти цілости держави".П. Ґломбінський говорить спеціяльно про діяльність митрополита Шептицького і єпископа Бучка:

„Оба ці князі Церкви називаються „українськими" єпископами як покровителі української політичної ідеї, зверненої так проти греко-католиків поляків як і русинів. Під цим оглядом митр. Шептицький перейшов у свому житті радикальну еволюцію. Покликаний на архиєпископську столицю як поляк греко-католицького обряду (?!) і як апостол згоди і мира в б. східній Галичині рішився внедовзі на протипольський напрям і назвав греко-католицьке віроісповідання „руським" віроісповіданням. Внаслідок рішучого протесту поляків проголосив нпр. відручне письмо до поляків греко-католиків, в якому признав, що також поляки є греко-католиками і мають право до пошани своєї мови, своїх почувань і переконань в цьому обряді. По світовій війні змінив своє національне і політичне становище, став будівничим „Західної України" у східній Галичині і противником не тільки поляків але й русинів".

Зі злою волею ніхто не полемізує. І ми займаємося сьогодні статтею університетського професора Ґломбінського не нате, щоб з нею чи його твердженнями полемізувати, бо коли хтось вмовляє у своїх читачів, що митрополит Шептицький назвав греко-католицьке віроісповідання „руським", то це виключає якунебудь дискусію з тією людиною. Цитуємо статтю п. Ґломбінського й особливо наведений вгорі уступ на те тільки, щоб виказати, якими арґументами та твердженнями мусять послуговуватися навіть професори університету, коли хочуть чи мусять боронити неслушної справи.

П. Ґломбінський признається, що коли митрополит в 1923-ому році мав вернутися зза границі до Львова, він як тодішний міністр освіти й віроісповідань спротивився поворотові митрополита Шептицького.

„Але сталося інакше. Митр. Шептицький знайшовся всеж у Польщі, вложив якесь запевнення вірности й льояльности президентові держави у Спалі і дістався тихцем(!) до Львова. Від того часу розвивалася у Польщі „українська справа" аж до останніх виступів митрополита, що заборонив польським воякам брати участь у торжестві Йордану і до його пастирського листа, сконфіскованого владою, проти ревіндикації католицьких костелів на Холмщині, непотрібних нині навіть православній Церкві.

„Під патронатом митрополта переялося підлегле йому духовенство його українською ідеєю. Серед ревних прихильників вибивається в останніх роках на чоло єпископ-помічник Бучко, відомий з неприязних почувань і діяльности проти Польщі так у краю як і в Америці серед руської еміґрації. Це енерґійний пропаґатор українства, що зовсім не рахується з почуваннями вірних свого грецького обряду, поляків і русинів, як свідчать про те факти".

Не знаємо і не можемо собі навіть того уявити, за кого має своїх читачів п. Ґломбінський, що пише, і „Слово Народове", що друкує ті нісенітниці про те, що єпископ Бучко не рахується з почуваннями і переконаннями вірних свого обряду. Інтенція п. Ґломбінського і „Слова Народового" ясна — вони хочуть вмовити в горстку читачів „Слова Народового", тобто в тих, що може їм ще повірять, що є в Галичині якась окрема українська ідея, і якийсь окремий руський нарід, що греко-католицькі єпископи як українці, ведуть якусь акцію проти „руського" народу і т. ін. Кажемо, що хочуть вмовити це в горстку читачів „Слова Народового", бож поза тими читачами ніхто такої писанини не візьме поважно.Мало того, ми переконані, що сам п. Ґломбінський і саме „Слово Народове" не вірять в те, що пишуть.

П. Ґломбінський називає покійного о. Глінку „невтомним оборонцем прав словацького народу". Але митрополит Шептицький не є для нього оборонцем прав українського народу, єпископ Бучко то „пропаґатор українства", і діяльність обох тих владик йде „в неприязнім Польщі дусі і дивно гармонізує з течіями, що йдуть від нашого західного сусіда". Чи не кепський зразок вибрав п. Ґломбінський, покликуючись на о. Глінку, коли хотів боронити свого становища у відношенні до українських владик? Але п. Ґломбінський льоґікою свого писання не дуже турбується. Для нього менше важні його твердження чи арґументи, для нього найважніша та вимога, що він її вмістив наприкінці:

„Мимоволі насуваються питання, чи це допускальне, щоб явним противникам держави доручати надалі державні фонди до роздачі між нижче духовенство, яке вони тримають в неприязному для держави дусі? Чи можна виплачувати дотації апостолам воюючого українства? Чи маємо чекати, аж зродиться серед них український „Генляйн"?

Оце найважніше! П. Ґломбінський та його однодумці хотіли би за всяку ціну розірвати українське духовенство і вірних з їх владиками. Вони добре знають, нащо це їм потрібне і чого вони від цього надіються. Але, як вони рахують на те, що комунебудь якиминебудь способами і колинебудь вдасться відірвати українських вірних і духовенство від вищої церковної єрархії, розірвати звязок між українським народом і владиками, то нехай нагадають собі становище українського народу, яке він заняв у звязку з образою, яка стрінула митрополита Шептицького в польському соймі.

—o—

Подяка.

Отсим маю за шану зложити сердечну подяку Високоповажаному Панові д-рові Поповичеві за успішне та надзвичайно легке, без наркози, переведення операції сліпої кишки підчас мого перебування в Українськім Шпиталі „Народної Лічниці", як теж за вельми дбайливу опіку. Дякую ВПанам д-рам Матисові і Макарушці за асисту при операції. ВПанові д-рові М. Панчишинові за поради і візити перед операцією та за щоденні відвідини мене щире Спаси-Біг. ВПанові д-рові О. Подолинському, заступникові директора Українського Шпиталю щиро дякую за щоденні відвідини та за дбайливу опіку. ВПанам ординуючим лікарям Шпиталю та Сестрам Служебницям за відвідини та потіху, зокрема ВПанові д-рові Сайкевичеві, сестрам Василії, Дарії і Морі моє щире Спаси-Біг.

Юліян Глушевський.

Чехословацький конфлікт у вирішній стадії.

На основі офіціяльних і приватних пресових повідомлень, чехословацька державна криза наближається до свого розвоєвого кінця. Ніхто не може певно й авторитативно відповісти на питання, що його тепер дуже часто стрічаємо на сторінках европейської преси: чи внутрішній — якщо так можна сказати — чехословацький державний конфлікт закінчиться мирно, тобто якимсь компромісом, чи доведе до чесько-німецької війни, а може розростеться навіть до розмірів европейської війни. Про небезпеку европейської війни можна писати тому, що ніхто не вірить, що евентуальну німецько-чеську війну вдалосяб обмежити до цих обох держав і її льокалізувати.

Сучасний стан чехословацько-німецького конфлікту такий:

Місія англійського посередника льорда Рансімена не дала досі ніякого позитивного вислiду тому, що всі три проєкти перебудови Чехословаччини (останній у пресі ще не оголошений) не вдоволили представників судетських німців і стрінулися з голосним протестом словацьких автономістів. По інформаціям французької преси політичний комітет чехословацької ради міністрів — під натиском льорда Рансімена — має опрацьовувати четвертий і „останній", для національних меншин приємливий проєкт. Заки цей „останній" проєкт зможе побачити світло дня, відбуваються дальші переговори й конференції і саме між чехословацьким урядом і представниками меншин на днях, немов на потвердження кульмінаційної загострености кризи, провідник судетських німців Генляйн загостив у Гітлера та мав з ним кількагодинну конференцію. Празька „Богемія" приносить у цьому звязку інформацію, що після повороту Генляйна з Німеччини судетські німці предложать чехословацькому урядові свій контрпроєкт, автором якого, як зачувати, має бути сам Гітлер.

Повагу хвилини підкреслює теж комунікат президії словацької автономічної партії, заявляючи, що без справедливої розвязки словацької проблеми неможлива є пацифікація Словаччини й не до подумання є саме існування чехословацької республіки. Словаччина може приняти тільки таку розвязку, яка цілковито й без застережень зреалізує її автономічний устрій. Словацькі автономісти з обуренням відкидають можливість кантонізації Словаччини, очевидно в страху, що при справедливім пристосуванні кантонізаційної терит. засади втратилиб українську Пряшівщину. Вкінці словацький комунікат заповідає поїздку делегації до льорда Рансімена, яка має вручити йому словацький проєкт автономії разом з обширним меморіялом. Дехто здогадується, що над цим проєктом автономії і над зредагуванням меморіялу працювали не тільки провідники словацьких автономістів, але й деякі з різних причин заінтересовані закордонні експерти...

Не дармують і мадяри. Представник мадярської меншини граф Естергазі в розмові з представником ПАТ-ої заповів утворення в найближчих днях спільного фронту усіх чехословацьких меншин. Досягнення, за які бореться судетсько-німецька партія, мусять бути — на думку гр. Естергазі — признані всім іншим меншинам. У цьому напрямі робить великий натиск і на чехословацький уряд і на льорда Рансімена будапештенський уряд, який — як відомо — узалежнив виконання недавнього договору між Малою Антантою і Мадярщиною в Бледі якраз від становища празького уряду до домагань мадярської меншини в Чехословаччині.

Ця коротка характеристика останнього етапу чехословацької державної кризи є тому непевна, бо нам не багато є відомо про зусилля та заходи наших закарпатських земляків, що їх дальша доля є, очевидно, тісно звязана з тим чи іншим висдідом спроб перебудови Чехословаччини. Сповнення чехословацьким урядом усіх словацьких автономістичних вимог булоб припечатанням долі української Пряшівщини, не говорячи вже про те, що заспокоєння усіх мадярських апетитів моглоб смертельно загрозити Закарпатській Україні.

Тому **для нас кардинальної ваги** є питання, чи Чехословаччина дасть себе цілковито розпарцелювати, а радше, чи є в інтересі англійсько-французької антанти дати свою згоду на таку парцеляцію? Коли брати під увагу заяву англійського премієра Чемберлена з 24. березня ц. р., що мирна розвязка перебудови Чехословаччини не може йти по лінії утрати суверенности Чехословаччиною; коли читати заяву англійського канцлера скарбу Саймона з 27. серпня ц. р., в якій він ще раз потвердив заяву Чемберлена і взивав німців не перетягати струни, бо „в новочасному світі реакція проти війни не є обмежена", або іншими словами, що Англія у крайньому випадку стане в обороні Чехословаччини навіть збройно; коли пригадати врешті заяву премієра Франції Даладіє, що Франція привикла льояльно виконувати зобовязання, які вона має щодо своїх союзників, то песимізм в оцінці становища Чехословаччини не повинен бути за великий і загроза війни не є така актуальна, як це двічі в день товстими черенками проголошує сензаційна брукова преса. Тимбільше, що по суті найбільш заінтересована в чехословацькій перебудові преса третього райху відкидає від себе думку про можливість німецько-чеської війни; що більше: орган Геббельса „Ангріф" просто висміває воєнні чутки, заявляючи, що з уваги на скомплікованість міжнародніх відносин і невикінчення збровнь у більшости держав „шлях до війни ще далекий".

Та все таки годі не ствердити, що положення Чехословаччини поважне й вагітне у всіляні небезпеки та має тенденцію ще більше загостритись, якщо досвідченому медитаторові льордові Рансіменові не пощастилоб найти розвязки справи, приємливої для обох сторін, що спорять. Високі тони деякої частини преси є, здається, тільки тактичним маневром, щоб якнайбільше виграти.

Дві дитячі півоселі.

ЯК 140 УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ ВІДЖИЛО В СОНЦІ Й ПОВІТРІ.

Установа, з якої назвою тісно вяжеться сонце, зелень і дитячий сміх, закінчила вчора свою діяльність. Два місяці завдяки її гомонііло Милованя, товмацького, й Коршів, коломийського повіту, було журм, клопотів, калькуляції. Вчора довга валка возів з цієї та тієї місцевини потягнула на стацію з піснею:

Гей, оселе, будь здорова,
Ми вже їдемо до Львова!...

і 10 місяців ніхто не чутиме нічого про Т-во „Вакаційні Оселі". Зате згадуватиме в ці 10 місяців про довгі, соняшні дні, добрий харч і забаву 140 українських дітей зі Львова. Дітей, що якби не згадане Товариство, не бачилиб села й не зналиб ферій, в найкращому разі мусілиб за те платити власною душею.

Як воно не дивно, а „Вакаційні Оселі" — непопулярна фірма. Може бути тому, що це гурт великих ідейників і сьогодні 34-ий рік праці. Бути може, непопулярна й пані Ольга Бачинська, з якою „Вакаційні Оселі" тісно звязані і яка аж за скромна на свої великі заслуги в білянсі нашого вчора й сьогодні. Подумати: 34-ий рік висилати хоч сотню українських дітей сутерин на сонце і здоровий харч — і все це одна й та сама особа, довкола якої тільки зміняються співробітниці: пані Бачинська.

В Милованні мав я нагоду бачити цю „оселю". У великому господарському комплексі школи „Просвіти" їй відділено великий поверховий будинок. Це — сервітут, забезпечений „Вакаційним Оселям" ще тоді, коли Митроп. Андрей дарував грунт і будинки під милованську школу. На партері кухні, харчівні, мешкання учительки, вмивальні, на поверсі спальні. Поверховий будинок увесь день, зокрема в дощ, коли на прогульку годі йти, ніби вулик. Вулик втихає тільки двічі: після сніданку й після обіду. Тоді діти сплять, щоб „сало завалося", бо приїхали сюди з руками й ногами, що дослівно, як патички, а після цього місяця доброго харчу й відпочинку жде їх — Львів. Мури, сутерини, нужда в хаті, іноді — як ось у Катрусі, Юлі, Марійки — навіть не хата, а землянка на Кайзервальді чи міст на Клепарові. Решту дня заповнюють дітворі забави, прогульки, руханка, спів. Безжурність, свобода і вдовілля мають бути те, над чим наглядає цілий штаб учительок і... пані Бачинська, що за два місяці зїздить до Милованя та слідкує за „своїми" дітьми. Діти вживають собі, кілько хочуть, харчу, чудового парку й городу господарської школи „Просвіти", прибувають за місяць по 2—6 кг. на вазі і зі сльозами в очах прощають Милованя.

Кілько їх? В липні було в Милованні 74 дівчат, у серпні шістьдесять кілька хлопців. Усі — найменші, найбідніші, найскромніше золягнені. Серед них і такі, що щойно тут учаться української пісні, а то й... української мови. Вчителі-опікуни (жіночої оселі — Слава Сміжківна і кілька помічниць, хлопячої — дир. Похмурський та інструктори) справжні батьки тієї дітвори. А фонди? Це вже тайна добродійного серця пані Бачинської, як гурт ідейників може щороку запевнити сонце й усміх півтора сотні найбіднішої української дітвори, рятуючи її не тільки від лячних вакацій у місті, але й від денаціоналізації в чужих „пулкольоніях" і „огрудках".

Переглядав я у п. Бачинської ділові книжки Т-ва „Вакаційні Оселі", від першої з 1905 року. Скілько імен знайомих, кілько колишніх оселянок та „оселенців" є сьогодні добрими, відомими громадянами і громадянками! Кілько інших, невідомих, що так як і сьогоднішні, перебували на феріях, мали змогу користати з погоди і сонця завдяки згаданій установі і пані Бачинській! І взагалі: чи не доказують ці книжки, кілько добра можна зробити, коли хочеш і маєш чутке серце?

„Вакаційні Оселі" закінчили вчора свою двомісячну діяльність. Відїхали возами хлопці-школярі з Милования. Шістьдесять кількох. Але таких бідних дітей є в нас тисячі. Невже, коли гурт людей доброї волі помагає сотням, тисячі українців не поможуть цьому гуртові? Варт над цим задуматись.

Остап Далекий.

P. S. „Вакаційні Оселі" удержували в липні й серпні ще оселі в Коршеві, пов. Коломия, де теж відпочило коло сотні дітей.

Стратеґічне положення Чехословаччини та Україна.

СТАТТЯ МАДЯРСЬКОГО СТАРШИНИ ҐЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ І ЧЕСЬКИЙ КОМЕНТАР.

В есенському щоденнику „Національ Цайтунґ", що є органом марш. Ґерінґа, помістив мадярський полковник ґенерального штабу Фон Секелі цікаву статтю на тему геополітично-стратеґічного значіння Карпат як барієри Европи проти Сходу. Автор підкреслює, що південні збіччя Карпат належать до Чехословаччини — держави довгої на 970 км. Така конфіґурація чехословацької території та національний склад армії роблять оборонні можливости Чехословаччини дуже проблематичними. Большевицька випадова база у серце Европи є практично незахистна, сусіди Чехословаччини можуть без труду концентричним наступом знищити цей міст.

Реферуючи цю статтю, проурядова „Прагер Пресcе" підкреслює обставину, що помістив її мадярський штабовець в органі Ґерінґа та додає ось який коментар: „Після цієї статті мадярського штабовця поміщений історичний огляд розвитку України, де обстоюється справа незалежної української держави, до якої належатиме і Закарпаття. Це доказує, що рефлексії мадярського штабовця на тему політичної історії не є звичайним припадком".

—o—

Реорґанізація французького військового летунства.

У французькому урядовому деннику появився декрет про реорґанізацію повітряних сил підчас мира. На вступі міністер летунства пояснює, що цього вимагає справність летунства: щоб використати свій головний атут — скорість, — мусить летунство мати вправну територіяльну орґанізацію, яка запевнилаб їй необхідні засоби на кожному терені операцій. Тому міністерство зверне пильну увагу на те, щоб уряди були підпорядковані летунському командуванню.

—o—

Протижидівські обмеження в італійському шкільництві.

Італійська рада міністрів ухвалила в пятницю закон про оборону раси у школах.

Жиди не можуть учити у школах державних та приватних з публичними правами, вони не могтимуть бути доцентами ні асистентами по університетах від 16. жовтня ц. р.

Того самого дня усунуть жидів з академій та наукових і літературних товариств.

Жидівських учнів не будуть приймати до шкіл з державними правами.

—o—

ПЕРЕД СЕСІЄЮ РАДИ ЛІГИ НАЦІЙ.

Румунський міністр закордонних справ Комнен виїде 7. ц. м. до Женеви на сесію Ради Ліги; естонський міністр закорд. справ Сельтер виїде в понеділок.

Фінляндський міністр закорд. справ не візьме участи у найближчій сесії Ліги Націй; заступати буде його посол з Парижа Гольма.

—o—

ЕПІЛЬОГ НЕВДАТНЬОЇ РЕВОЛЬТИ НА КРЕТІ.

Надзвичайний военний суд у Канеї після 3-денних нарад видав присуд на учасників недавньої револьти на Креті: підсудних покарали вязницею від пів до 20 років.

—o—

МАНЕВРИ БАЛТІЙСЬКОЇ ФЛЬОТИ СССР ТРИВАЮТЬ ДАЛЬШЕ.

Маневри фльоти оборони балтійського побережа, які почалися 27. серпня, тривають дальше; кермує ними Левченко. Ці маневри мають провірити можливости оборони Ленінграду і Кронштадту перед морсько-летунською атакою. Бере в них участь артилерія прибережних фортів та морське летунство.

—o—

ПОЄДНАВЧИЙ ЖЕСТ РУМУНСЬКОГО УРЯДУ В СТОРОНУ МАДЯРЩИНИ.

Румунський уряд анулював свої давніші розпорядки про підтримку антиревізіоністичної ліги з боку адміністрації та шкіл. Діяльність тої ліги, — яку основував Тітулеску — звернена в першу чергу проти Мадярщини.

Д-р Никифор Гірняк.

Проф. д-р Смаль-Стоцький

на чолі Центральної Управи УСС.

Перед кількома днями помістив у „Ділі" ч. 184. невідомий автор коротку згадку про те, в яких умовинах покійний проф. д-р Степан Смаль-Стоцький став головою Центральної Управи Українських Січових Стрільців у липні 1917 р. Саме тепер закінчую працю над підготовою до друку важніших военних документів, які вичерпно насвітлюють орґанізаційну еволюцію леґіону УСС, громадянську й культурну працю стрільців та їх політичне життя. І ось під враженням згадки про другого голову політичної репрезентантки Стрілецтва — якою була спершу Боева Управа, а від 1917. Центральна Управа УСС — проф. д-ра Смаль-Стоцького, хочу на основі дотичних документів і моїх особистих споминів, що вяжуться з особою покійного, подати до загального відома його заслуги для Стрілецтва.

Проф. д-р Степан Смаль-Стоцький перебрав обовязки голови Центральної Управи УСС саме у тій хвилині, коли Леґіон УСС переживав другу і найтяжчу ідеольоґічну кризу. Події, що скорим темпом приходили по собі на Наддніпрянській Україні зараз після вибуху революції, вказували на те, що Україна відроджується до самостійного державного життя. Стрільці слідкували за ними із запертим віддихом. Вониж бачили, як реалізувалася саме ця ідея, за яку вони вже третій рік кровавилися; становище Леґіону УСС у рядах австрійської армії, зверненої багнетами проти України, ставало нестерпне. В міру того, як визвольний рух України поширювався, назрівала щораз більше ідеольоґічна кріза в стрілецтві. І вона прийшла як стихія. А безпосереднім товчком до неї була престольна промова австрійського цісаря, Карла, виголошена в Кракові в дні 5. травня 1917. р. Його заява, що він бажає здійснити відручне письмо свого попередника з дня 4. листопада 1916. р. (себто цілу Галичину прилучити до польського королівства) дуже схвилювала стрілецтво тимбільше, що той самий Карло перед 10 місяцями, як престолонаслідник Австрії, був між стрільцями, цікавився їх політичними змаганнями, кількома наворотами підкреслив тоді їх блискучі успіхи на фронті у боях з москалями і прекрасно знав, що у невеличкім числом Леґіоні УСС сконцентрована воля усього українського народу: визволитися з ярма неволі. А його перший офіційний виступ мусів навіть у найбільших оптимістів розвіяти надію на те, що в австрійській займанщині українцям можна колинебудь діждатися кращої долі. Несповна три тижні після того, в дні 24. травня 1917. відбулася в місці постою коша політична нарада старшин усіх формацій Леґіону УСС під проводом сотн. Дм. Вітовського, на якій велика більшість присутніх заявилася проти дальшого істнування Леґіону УСС. За необхідністю втримати Леґіон заявився тоді тільки автор цих рядків і д-р Вол. Старосольський, що репрезентував наш політичний провід.

Тому, що не було єдности думки вирішено відкликатися до опінії Боевої Управи УСС і Парляментарної Репрезентації. Міжтим і у Відні не було єдности думки між нашими політиками. На день 24. липня 1917. намічено т. зв. зїзд нотаблів, що мав рішити про дальшу долю УСС. Кілька днів передтим, 18. VII. писав до мене тодішній голова Боевої Управи УСС, посол д-р К. Трильовський:

„Справа „бути, чи не бути" Леґіону УСС має рішатися 24. ц. м. З УСС мають право явитися так усі члени Б. У. — отже й Ви — як і по одному делеґатові з коша і полку. Справа Леґіону це річ народньої чести і був би сором, якби при ліквідації війни не було Українського Леґіону на світі".

Наради зїзду нотаблів тривали два дні. В другому дні предложив зїздові проф. д-р Ст. Смаль-Стоцький разом з Волод. Сінгалевичем оцю резолюцію:

„Скликаний до Відня зїзд українського посольського парляментарного заступництва в Австрії, представників усіх партійних орґанізацій та членів Боевої Управи УСС по переведенні нарад у днях 24. і 25. липня 1917 р. у справі Українського Леґіону та по обговоренні загально-політичного положення українців, рішив узнати себе компетентним рішати в справі Леґіону та повзяв слідуючі ухвали:

1. Покликуючи в р. 1914. до життя Український Леґіон, мали австрійські українці на меті національно-політичний інтерес так живучих в Австрії, як і закордоних українців і цей національно-політичний інтерес був та є дотепер основою рації існування того Леґіону, для якого рівночасно забезпечено у хвилі його творення з боку австрійського правительства ужиття передовсім на українських землях для цілей національно - культурної пропаганди, а в другім ряді до мілітарної служби.

Коли українське питання досі ані в Австрії ані за кордоном не є ще розвязане, не устала ще політична рація існування Українського Леґіону в Австрії.

Одначе зогляду на здецимування Українського Леґіону підчас 3-літніх боїв та зогляду на це, що військова команда уживала досі Леґіону тільки до цілей мілітарних, не сповнюючи приречення ужиття його по думці умови з 15. серпня 1914. р., як також зогляду на вороже

З українського життя в Чехословаччині.

Заупокійне богослуження за бл. п. ген. Мирона Тарнавського в Брні.

Дня 28. серпня ц. р. в 10. год. Діловий Комітет у складі д-р М. Слюсар (голова), інж. В. Франтик, М. Сигерич, Д. Микитин, О. Діденко (б. старшини і стрільці Української Армії), улаштував у езуїтському костелі м. Брна греко-католицьке заупокійне богослуження за бл. п. ген. Мирона Тарнавського. Службу Божу відправляв о. Андор; співав чоловічий хор з б. стрільців і старшин української армії. В Службі Божій взяла участь екскурсія студентів-богословів з Пряшівської Капітули, яка під проводом о. А. Симка подорожувала по Чехословаччині і зупинилася у Брні на пару днів. Мандрівка мала відвідати Львів. Але, що цими днями попсувалася погода, мусіли змінити свій первісний намір. Пряшівські богослови приєдналися до хору і своїм співом причинилися в значній мірі до звеличання заупокійного богослуження

Цього самого дня в 19.30 год. в салі „Чтенаржскі сполек Беседні дум" у Брні Діловий Комітет улаштовував жалібну академію в честь ген. М. Тарнавського з дуже влучно підібраною програмою.

Саля „Чтенарскего Сполку", одна з найпривітніших у Брні, властиво її чолова стіна, була прибрана великим килимом з Закарпаття. На ньому вгорі, був державний прапор чехословацької республики і обаполи український національний прапор, з чорною стяжкою. В середині — був уміщений менший килим з прекрасним тризубом у терновому вінку. Під ним стояв на жалібному кенотафі портрет бл. п. ген. Тарнавського, прибраний жалібною стяжкою; перед портретом — шолом з українськими старшинськими відзнаками; нижче дві схрещені шаблі та бунчук і пропамятний хрест УГА серед свіжих рож. Обабіч, на крилах українського прапору висіли влучно підібрані світлини з військових чинів Начального Вождя УГА. Перед кенотафом, на прекрасних свічниках у національних барвах, з обох сторін, горіло серед зелені вічне світло і стояла почесна варта з бувших стрільців і старшин Української Армії, що змінялася що чверть години. На чоловій стіні жалібного кенотафу виднів лавровий вінок у золоті.

Салю заповнили численні учасники української визвольної боротьби, бувші стрільці і старшини української армії та громадські діячі зі своїми родинами. З гостей слід відмітити участь пряшівських богословів з о. А. Сімком і представників українських товариств у Брні — „Єдність", „Просвіта" та української преси.

Жалібну академію відкрив голова Ділового Комітету д-р М. Слюсар короткою промовою, в якій, привитавши гостей, зазначив, що академія присвячена великій втраті, яку переживає український нарід на цілому світі, двох визначніших своїх державновизвольних діячів — ген. Мирона Тарнавського та академика Ст. Смаль-Стоцького.

Другий промовець інж. В. Франтик, дуже простими і теплими словами, звернувшись до гостей і товаришів зброї, розказав про той шлях військових членів, який Великий Покійник перейшов у збройній боротьбі за волю і державність українського народу.

Після цієї промови, пані Емілія Готфридова зарецитувала поезію в прозі „Замість елегії" і д-р Найда — поезію Олеся Бабія — „На київських Горах".

Відтак Мирослав Сигерич, голова Т-ва „Єдність" старшина УГА у своїй прощальній промові іменем вояків української армії й товаришів зброї став до звіту, в якому між ін. зазначивши, що: „тут зібрались ми всі, без віроісповідних, політичних чи організаційних ріжниць, щоб віддати останню шану нашому найвищому Вождові" — голосив:

„Пане Ґенерале! Голошу слухняно, що в Брні, на еміграції, стає до звіту кількадесять Твоїх хлопців-старшин і козацтва. Вибач, що не у Львові і не в одностроях і не в вояцьких лавах. Причини від нас незалежні.

„Пане Ґенерале! Вибач, що не плачуть літаври і не йдуть закопчені дула гармат. Зате гуде жалібний вербель сердець усіх нас тут, кілька десяток та міліонів по цілому світі. Плачуть серця і душа плаче, плаче весь український нарід..., Гудять верблі".

Після того звіту, що зробив на присутніх глибоке повне жалю і смутку враження, інж. Франтик, як старшина української армії віддав офіційно і в імени учасників академії останню честь наказом „Позір!" Присутні, стоячи на знак пошани зберегли хвилину мовчанки.

Відтак голова Комітету д-р М. Слюсар присвятив короткий, але змістовний реферат академикові Ст. Смаль-Стоцькому, що працюючи на зеленій Буковині, теж боровся за українську державність.

На закінчення цієї величної, я під кожним оглядом добре продуманої академії, всі присутні проспівали „Вічная память" і національний гимн.

Після офіційної частини учасники академії ще деякий час перевели разом у дружніх розмовах, зокрема з пряшівськими гостями, які висловили з приводу академії своє щире задоволення.

Т. М—к.

НЕВДАТНИЙ ЗАМАХ НА ЕМІРА ТРАНСЙОРДАНІЇ.

Один арабський журналіст вдерся до палати еміра Трансйорданії та намагався його вбити. Оборонив його шеф кабінету, якого напасник поранив.

трактування того Леґіону — Зїзд взиває Боєву Управу, щоби обдумала спосіб і перевела ретаблювання Українського Леґіону та збереження його аж до хвилі мирових переговорів, добиваючися всіми заходами — а в разі потреби при допомозі Української Парляментарної Репрезентації, щоби вона своїми найенерґічнішими заходами і найрішучішою поставою в парляменті, у корони та других міродатних чинників припинила цю ворожу політику у відношені до українського народу".

Для того, щоб зрозуміти інтенцію цієї резолюції слід завважити, що саме в тому часі була дуже актуальна праця УСС-ів на Волині й Підляшші. Її вели стрільці від початку 1916. р. і в квітні 1917 з наказу начальної команди австрійської армії мусіли припинити*). Автори резолюції, ставляючи домагання про вжиття стрільців „по думці умови з 15. VIII. 1914. р.", мали саме на оці працю стрільців на Волині, Підляшші та Холмщині у більшому, як до квітня 1917. р. розмірі, чого не могли добитися ані Боєва Управа УСС, ані Союз Визволення України.

Резолюцію Ст. Смаль-Стоцького й Вол. Сінгалевича зїзд нотаблів приняв великою більшістю голосів. На цьому закінчилася ідеольоґічна кріза Леґіону УСС, бо стрільці підчинилися ухвалі віденського зїзду.

У звязку з цим вирішено переорґанізувати Боєву Управу УСС. Її назву змінено на „Центральна Управа УСС", склад її змінено, а на чолі її станув проф. д-р Ст. Смаль-Стоцький. Щоби зорієнтуватися у всіх справах і потребах стрілецтва, доручив мені новий голова зладити реферат для Центральної Управи про орґанізаційний стан Леґіону, про настрої стрілецтва і т. д. Це доручення виконав я безпосередньо по повороті до постою Коша УСС*).

Хоча проф. д-р Смаль-Стоцький мав важний обовязок у таборі военних бранців у Фрайштадті, справам Леґіону УСС посвячував богато труду й часу. В потребі виручав його перший заступник голови, посол д-р Володимир Загайкевич. В серпні 1917. р. їздили вони оба до начальної команди армії з домаганнями в справах Леґіону. Д-р Загайкевич писав до мене про цю поїздку 28. VIII. 1917. р.

„По великих тарапатах (муках — Н. Г.) вернули ми передучера з мандрівки. Докладніше розкажу при нагоді. Нині тільки коротко, що з наших починів ми вдоволені".

Проф. д-р Смаль-Стоцький задумував для наладнання стрілецьких справ зорґанізувати при Центральній Управі військовий реферат, на чолі котрого мав стояти стрілецький старшина, що сконцентрував би усі орґанізаційні справи та стояв би в постійнім звязку з Міністерством Краєвої Оборони і переводив у життя всі почини стрілецтва. Доброю нагодою до цього був час, коли М. Галущинський покидав становище референта УСС при команді корпусу і переходив до намісництва до господарської централі. У вересні писав до мене д-р Загайкевич:

„Галущинський мабуть уже в найближчих днях піде від корпусу, здається до Лямезана до Господарської Централі. Тут до Центральної Управи ми конче і дуже пильно потребуємо такого управителя канцелярії і референта, про якого я Тобі згадував, а щодо обсади котрого входять у гру Твоє і Вітовського імена. Подання, яке в тій справі мало піти до Міністерства, здержане, аби не замикати Тобі дороги, але це пекуча справа і з нашої сторони мусить в найближчих днях піти конкретне персональне внесення.

Подай мені отже Твою гадку щодо обсади цих місць: карда, референт при корпусі і в нашій канцелярії у Відні. Ми тут стоїмо на становищі, якщо би пішов Галущинський, входили би дві кандидатури: Ти і Рожанковський. Пиши мені отже конкретно й дефінітивно, які є Твої пропозиції на обсаду тих 3 місць, аби ми за одним заходом усе полагодили. Листа адресуй так, аби на случай моєї хвилевої неприсутности у Відні віддано його д-рові Стоцькому".

В тій самій справі писав мені Галущинський в половині жовтня:

„Щоби Вам коротко зясувати ситуацію, то вона більш-менш така: На моє місце не прийшов ніхто. На разі обняв аґенди пор. Тимцюрак (з розвідчого відділу корпусної комди — Н. Г.). Якщо Центральна Управа звернеться з яким внесенням до АОК (Нач. Кнди — Н. Г.), а це остане не вдоволить її бажанню, так і корпус не матиме нічого проти".

Цеї справи не вдалося голові Центральної Управи УСС зреалізувати.

Другою справою, що її задумував перевести проф. д-р Смаль-Стоцький, було остаточне устійнення стрілецького однострою і затвердження його військовою владою. Вона йшла нелегко, але на вперті домагання голови Центральної Управи діждалася полагоди.

„З неділі" — писав мені Д-р Смаль-Стоцький 12. X. 1917. — „будемо знов в АОК і маємо надію, що все добре полагодиться.

В справі одностроїв прошу вже більше ніяких проєктів не робити, бо ми при наших заходах о портепе (привіски при багнеті для старшин і підстаршин — Н. Г.) і т. д. заявили, що це останні наші бажання в цих справах".

Вислід заходів Центральної Управи в цій справі був такий, що Начальна Команда Армії

*) Цікаві документи про обставини праці стрільців на Волині і про її успіхи з докладними статистичними даними зібрані у моїй праці. — Н. Г.

*) Цей реферат є між моїми документами і буде надрукований в моїй праці. — Н. Г.

Китайська перемога над Янтсе.

Як подають з Ганков, китайський протинаступ здовж обох берегів ріки Янтсе спинив японську офензиву на Ганков. На північ від ріки китайці відкинули 2 японські дивізії на 6 кільометрів; японці втратили 4.000 вояків; на південь від ріки китайці окружили японців з трьох сторін.

З ніяких інших джерел ще не потвердили цієї китайської вістки.

КОЛИ ВПАДЕ ГАНКОВ?

З японських джерел повідомляють, що китайці бороняться завзято, тому нема надії здобути Ганков перед жовтнем.

НЕ БУДЕ ЗМІН В ЯПОНСЬКІЙ ДИПЛЬОМАТІЇ.

Агенція Домеї урядово заперечує поголоски, які появилися в японській пресі, немовби міністр закордонних справ задумував перевести зміни між послами й амбасадорами.

АМБАСАДОРА МАЙСЬКОГО ВІДКЛИЧУТЬ З ЛЬОНДОНУ?

У чуживецьких колах Москви говорять, що уряд переведе зміну на становищі амбасадора у Льондоні. Теперішнього амбасадора Майського винують у прохолодженні анґльо-совітських взаємин; він буцімто за мало активний.

НЕВДАТНА ЗМОВА В НІМЕЧЧИНІ?

У пресі появилася несправджена вістка, немовби в німецькому міністерстві летунства викрили протигітлерівську змову під проводом отамана барона фон Форстнера, якого засудили на 4 роки вязниці.

видала при кінці 1917 чи на початку 1918. року „Приписи для Леґіону", в яких устійнено нарешті форму одностроїв та відзнаки нашого Леґіону.

Здається, що від проф. Смаль-Стоцького вийшла була ініціятива видавати фаховий військовий журнал: „Українське Військо". З Центральної Управи УСС прийшло до мене під кінець жовтня 1917. оце письмо:

„Центральна Управа приступає до видання часописі „Українське Військо", що виходитиме раз у місяць та обговорюватиме всі справи, що дотичать оружної сили українського народа в його минувшині, теперішності й будучності.

Провід і відповідальність за редакцію обіймає голова Центр. Управи УСС, д-р Степан Смаль-Стоцький, технічна часть роботи доручена підхор. М. Опоці.

Просимо Вас о співробітництво і хочемо вже в першім числі помістити якусь статтю Вашого пера по можності на тему, яку подаємо на залученій картці.

Просимо дуже о відповідь відворотною почтою на наше нинішне письмо, а статтю просимо прислати найпізніше по день 10. XI. 1917 на адресу Центр. Упр.

Просимо рівнож подати імена осіб, які ми могли би попросити о співробітництво.

Від центральної Управи УСС:

Вол. Темницький в. р. Д-р Вол. Загайкевич в. р.

Політичні події, які прийшли потім, як: визнання Української Народньої Республики, мирові переговори, договір у Бересті Литовськім і т. д. так заполонили увагу всіх наших політиків і стрілецтво, що все інше відійшло на задній плян. Так плину видавати фаховий військовий часопис не зреалізовано.

До особи проф. д-ра Смаль-Стоцького відносилося стрілецтво з великою пошаною, а Його думка була для нас усе дуже авторитетна.

Лікарі й ветеринарійні лікарі увага!

(Кілька хвилин розмови з молодими підприємцями.)

Репортер при виконуванні свого обовязку не сміє оминути ні одної ділянки життя. Зокрема сьогодні звертаємо увагу на розвиток господарських установ. Але не все вміємо доглянути щось справді нового. А є в нас м. ін. станиця, що до її ведення треба багато фахового знання і підприємчивости. З її молодими й меткими власниками пізналися ми ще на посвяченні нашої Народньої Лічниці. Її взірцеве уладження, модерні апарати й інструменти зацікавлюють неодного з глядачів, хто був їх доставцем. Це питання цікавить теж і нас. Виявляється, що займалася цим фірма О. Мацяк і С-ка, склад лікарсько-хіруртічних інструментів та ветеринарійного приладдя, **Львів, Валова 7.**

Рішаємо ближче познайомитися з фірмою та при нагоді зайти до її льокалю. Серед навалу праці вдається нам цю постанову здійснити щойно в останніх днях. Відразу при вході вдаряє зразковий лад, чистота, дбайливість. Так і бачимо, що підприємцям ввійшло у кров та в кість почуття відповідальности за здоровля й життя людини, яке у великій мірі залежить від дбайливости власника фірми та його персоналу. Серед свобідної гутірки дізнаємося, що фірма істнує вже майже два роки. Фаховий нагляд спочиває в руках п. О. Мацяка. Хоч він має за собою поважну фахову рутину, то два роки самостійної праці незвичайно збагатило його досвід і молодий підприємець працює постійно над використанням досвіду у щоденній практиці. Адміністрацією займається енергічна п-і М. Яцишинова.

На лискучих інструментах вибите прізвище О. Мацяк. Це вже доказ живого звязку з закордонними фабриками, в яких виробив собі вже наш імпортер поважання і признання. Питаємо, відки спроваджує найбільше? — Довідуємося, що прецизність виконання німців просто незаступна. Тому теж більшу частину він спроваджує з Німеччини. Рентґенівські апарати, лямпи до насвітлювань, прецизні операційні інструменти та шпитальне уладження — все те здебільша з Німеччини. Тільки деякі речі він спроваджує з Франції, а то й з Америки. Очевидно вже те вказує, до якої міри все те мусить бути коштовне. Проте чужі фірми — куди засібніші в гріш — щораз слабше можуть конкурувати з нашою.

Зчерги цікавимося, чи може завдяки підтримці наших лікарів так розвивається підприємство й довідуємося, що тільки частинно. Дуже багато зрозуміння виявляє наш львівський лікарський світ, але куди менше вже край. В цьому місці завважуємо, що може замало уваги звертають наші співбесідники на рекляму. — „Воно трохи правда" — признає п. Мацяк. „Але не було би жалю" — додає таки зараз, „якби через несвідомість, чи незнання не купували в нас наші лікарі. Але у тому річ, що є деякі, що дуже добре знають про нашу фірму, але все чомусь купують за посередництвом чужинця. Правда, тепер, як наші уладження в лічниці стали наявним доказом совісности і знання, справа дуже покращала. Але й це — на жаль — правда, що не всі наші лікарі вдержують тісний звязок зі своїм духовим осередком — із Народньою Лічницею. Найближчим нашим пропаґандивним завданням буде обхопити Волинь, якої лікарі, назагал виявляють дуже велике громадянське вироблення. Підкреслюємо, що на складі маємо теж і ветеринарійні інструменти та всяке приладдя. Обслуговуємо ветеринарів-лікарів, „Сільський Господар", його кружки, районові молочарні та наших свідоміших селян".

Поволі й незамітно наша розмова переходить на загальні теми. Але все остаємо під враженням попередньої розмови й виходимо зі свідомістю, що росте нова станиця, яка вибивається на одно з видніших місць, і що важніше, станиця яка завдяки фаховости дає повну запоруку, що обслуга клієнтелі задоволить найвибагливіші вимоги.

Н.

Архиепархіяльні вісти.

Домовим прелатом Його Святости іменований о. д-р Петро Вергун, душпастир для українців-католиків у Німеччині.

Правом уживання колпака й пояса фіол. барви наділені: 1. о. Бартків Евстахій, радник Митр. Консист. парох Романова й бобрецький декан. 2. о. Левицький Володимир, завід. парох Чорнушович винницького деканату.

Радником Митрополичої Консисторії іменований: о. Дурбак Сава, завід. катехит у Львові.

Почесними радниками Митрополичої Консисторії іменовані: о. Бриданський Іван, парох Куряв і бережанський заст. декана. 2. о. Коверко Максиміліян, парох Бродків і щирецький заст. декана.

Крилошанськими відзнаками наділені: о. д-р Бобяк Йосаф, сотрудник у Синевідську Вижнім сколівського деканату. 2. о. Березюк Іван, парох Полини щирецького деканату. 3. о. Біляк Михайло, парох Скоморох Нових галицького деканату. 4. о. Бурак Микола, парох Княжого поморянського деканату. 5. о. Гаврилишин Ілля, парох Стрия. 6. о. Глинський Ярослав, парох Новоселець ходорівського деканату. 7. о. Джулинський Павло, парох Мечищева бережанського деканату. 8. о. Задорожний Олександер, парох Озерянки зборівського деканату. 9. о. Землинський Микола, парох Яричева Старого. 10. о. Коваль Володимир, парох Медині войнилівського деканату. 11. о. Комар Степан, парох Милощович щирецького деканату. 12. о. Левицький Роман, парох Братковець стрийського деканату. 13. о. Лопнній, парох Гребковець і зборівський декан. 14. о. Мацелюх Евген, парох Черниховець збаразького деканату. 15. о. Олійник Павло, парох Августівки зборівського деканату. 16. о. Пилкевич Іван, парох Венковець стрілиського деканату. 17. о. Пришляк Василь, завідатель Підгорець олеського деканату. 18. о. Сталник Василь, парох Гологір підгаєцького деканату. 19. о. Хомяк Яків, парох Облазниці жидачівського деканату. 20. о. Цимбала Іван, парох Колодіївки скалатського деканату.

Рукоположені дня **3. квітня** п.р.: 1. о. Бацюк Дмитро, неопресвитер. 2. о. Борис Олексій, неопресвитер. 3. о. Васильків Ярослав, неопресвитер. 4. о. Волощак Антін, неопресвитер. 5. о. Гаврилюк Іван, неопресвитер. 6. о. Карпяк Іларіон, неопресвитер. 7. о. Лозинський Богдан, неопресвитер. 8. о. Михаліха Константин, неопресвитер. 9. о. Рипар Ярослав, неопресвитер. 10. о. Семотюк Василь, неопресвитер. 11. о. Тиктор Григорій, неопресвитер. 12. о. Толошка Петро, неопресвитер. 13. о. Хащевський Андрій, неопресвитер. Дня **10. квітня** п. р. 1. о. Бачинський Микола Богдан (2 ім.), неопресвитер. 3. о. Ковор Микола, неопресвитер. 4. о. Котик Степан, неопресвитер. 5. о. Кручок Павло, неопресвитер. 6. о. Кума Антін, неопресвитер. 7. о. Литвин Роман, неопресвитер. 8. о. Павлюк Роман Юрій (2 ім.), неопресвитер. 9. о. Фенин Теодор, неопресвитер. — Дня **26. червня** п. р.: 1. о. Везручка Володимир Маріян, неопресвитер. 2. о. Дідич Володимир, неопресвитер. 3. о. Заяць Андрій, неопресвитер. 4. о. Кісь Володимир, неопресвитер. 5. о. Купина Іван, неопресвитер. 6. о. Лапевець Михайло, неопресвитер. 7. о. Ратушинський Михайло, неопресвитер. 8. о. Рудик Володимир, неопресвитер. 9. о. Телішевський Роман, неопресвитер. 10. о. Чубатий Йосиф Іларіон (2 ім.), неопресвитер.

Прийняті до звязку з клиром АЕпархії: 1. о. Бурчинський Михайло зі Станиславівської Епархії. 2. о. Ковалюк Данило з Чина Св. Василія Великого.

Канонічну інституцію на парохів дістали: 1. о. Бабій Володимир, парох Лдзіного рожнятівського деканату, на Пустомити щирецького деканату. 2. о. Кисілевський Ярослав, завідатель Гнилич новосільського деканату, на Стільсько миколаївського деканату. — 3. о. Пелехатий Петро, парох Дмитрович винницького деканату, на Гиї тогож деканату. 4. о. Скульський Йосиф, завідатель Чижикова винницького деканату, на Чижиків. 5. о. Цюпка Григорій, завідатель Білявець брідського деканату, на Берлин тогож деканату. 6. о. Шуляк Іван, завідатель Озірної, на Коропець поморянського деканату.

Завідательства дістали: 1. о. Баран Петро, завідатель Виткова Нового радехівського деканату, в Труханові любінецького деканату. 2. о. Борис Олексій, неопресвитер, у Смогжу тухлянського деканату. 3. о. Гурских Андрій, сотрудник у Томашівцях войнилівського деканату, в Убинах милятинського деканату. 4. о. Кіма Михайло, завідатель Гановець галицького деканату, в Хащованю тухлянського деканату. 5. о. Котик Степан, неопресвитер, у Краснім грималівського деканату. 6. о. Кулик Дмитро, завідатель Чижикова винницького деканату, в Підлиркові бобрецького деканату. 7. о. Кума Антін, неопресвитер, у Перевоздці войнилівського деканату. 8. о. Лепицький Евген, завідатель Манасова оліївського деканату, в Журові бурштинського деканату. 9. о. Литвин Роман, неопресвитер, у Лепівці перегінського деканату. 10. о. Лозинський Богдан, неопресвитер, у Ловині яворівського деканату. 11. о. Миронюк Іван, завідатель Дмитря щирецького деканату, в Дмитровичах винницького деканату. 12. о. Михаліха Константин, неопресвитер, у Пійлі калуського деканату. 13. о. Нагаєвський Ісидор, завідатель Берлина брідського деканату, в Білявцях тогож деканату. 14. о. Нарожняк Зиновій, сотрудник у Довгім стрийського деканату, в Конюхові тогож деканату. 15. о. Павлюк Роман Юрій (2 ім.), неопресвитер, у Томашівцях войнилівського деканату. 16. о. Рипар Ярослав, неопресвитер, у Хильчиціях золочівського деканату. 17. о. Семотюк Василь, неопресвитер, у Ставках яворівського деканату. 18. о. Слюз Жигмонт, завідатель Пустомит щирецького деканату, в Отиневичах ходорівського деканату. 19. о. Соколовський Богдан, завідатель Пійла калуського деканату, в Гошеві болехівського деканату. 20. о. Стрийський Мирон, сотрудник у Кропивнику калуського деканату, в Лдзінім рожнятівського деканату. 21. о. Теліжин Йосиф, завідатель Суходолу бобрецького деканату, в Путятинцях рогатинського деканату. 22. о. Тиктор Григорій, неопресвитер, у Тучнім перемишлянського деканату. 23. о. Фаріга Михайло, завідатель Коропця поморянського деканату, в Манасові оліївського деканату. 24. о. Черниш Семен, завідатель Побука любінецького деканату, у Вересниці яворівського деканату. 25. о. Шостак Климентій, завідатель Станиславчика лопатинського деканату, у Виткові Новім радехівського деканату. 26. о. Штурмай Петро, сотрудник у Хмільні лопатинського деканату, в Станиславчику тогож деканату. 27. о. Япишин Іван, сотрудник у Терпилівці новосільського деканату, в Гниличках тогож деканату.

Сотрудниками назначені: 1. о. Бачинський Микола Богдан (2 ім.), неопресвитер, у Хмільні лопатинського деканату. 2. о. Болехівський Евген, неопресвитер, у Кукашеві галицького деканату. 3. о. Велецький Роман, сотрудник у Добриводах збаразького деканату, в Острівці з осідком у Застіночку теребовельського деканату. 4. оо. Васильків Ярослав, неопресвитер, у Добриводах збаразького деканату. 5. о. Волощак Антін, неопресвитер, у Глібовичах Свірських перемишлянського деканату. 6. о. Гаврилюк Іван, неопресвитер, у Славську тухлянського деканату. 7. о. Данилюк Теодор, завідатель Стільська миколаївського деканату, в Голині з осідком у Брошневі калуського деканату. 8. о. Карпяк Іларіон, неопресвитер, у Понинковичі Малій брідського деканату. 9. о. Ковалюк Данило у Скопім. 10. о. Ковар Микола, неопресвитер, у Мартинові Новім бурштинського деканату. 11. о. Кручок Павло, неопресвитер, у Монастириці журавенського деканату. 12. о. д-р Сидорів Йосиф, був. катехит у Теребовлі, в Тухлі тухлянського деканату. 13. о. д-р Степюк Володимир, після повороту із закордонних студій, у Терпилівці новосільського деканату. 14. о. Телішевський Роман, неопресвитер, у Стрілечах Нових стрілиського деканату. 15. о. Толошка Петро, неопресвитер, у Кропивнику калуського деканату. 16. о. Фенин Теодор, неопресвитер, у Ляховичах Зарічних журавенського деканату.

Перейшли в стан спочинку: 1. о. Давидяк Володимир, парох Журова бурштинського деканату. 2. о. Пауш Юліян, завідатель Лепівки перегінського деканату. 3. о. Стеблецький Володимир, катехит у Городку й Теребовлі. 4. о. Стецишин Іван, завідатель Закомарі олеського деканату.

Померли: 1. о. **Гургула Ярослав**, довголітній парох Томашевець войнилівського деканату і член посмертного фонду, помер дня 26. червня у 65-му році життя і 40-му священства. 2. о. **Домбчевський Киприян**, завідатель Гошева болехівського деканату і член посмертного фонду, помер дня 5. квітня у 58-му році життя і 31-му священства. 3. о. **Кравчич Омелян**, парох Отиневич ходорівського деканату, наділений крилошанськими відзн., член посмертного фонду, помер дня 8. квітня у 58-му році життя і 32-му священства. 4. о. **Купчинський Роман**, парох Перетина радехівського деканату і член посмертного фонду, помер 4. травня у 63-му році життя і 37-му священства. 5. о. **Петрушевич Константин**, парох Конюхова стрийського деканату, наділений крилошанськими відзн., помер 27. квітня у 71-му році життя і 43-му священства.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Середа, 5 вересня (24 серпня) 1888.

СКАЖІМ СОБІ ГІРКУ ПРАВДУ В ОЧІ...

Передову статтю присвячує „Діло“ виборам до сойму в округах Снятин-Заболотів і Рудки-Комарно, в якій наводить таке порівнання:

„При виборах в 1883. р. дістав у Снятині о. Мих. Коржинський 51 проти польського кандидата, адюнкта Тита Сінгалевича, на котрого впало 90 голосів. Нині, по пяти роках успіх настільки більший, що о. Кир. Гаморак дістав 57 голосів проти 75, що впали на вірменина. В Рудках-Комарні відносини голосів були подібні. Руський кандидат судя Денис Герасимович дістав у 1883 р. 41 голосів проти польського дідича Янка, що вийшов послом 82 голосами. Нині впало на о. Матковського 48 голосів проти 74, які руські виборці віддали на гр. Лянцкоронського. Руський кандидат зискав у Снятинщині 6, в Рудеччині 7 голосів більше, як в 1883 р.

„Чи сталось би таке в Чехах? Ніколи. Там жаден чех не посмів би віддати свого голосу на посла нечеського. Там національна свідомість і народня честь не допускалаб до того, щоб з чеської виборчої округи вийшов посол німець. У нас інакше!

„Ні свідомости, ні пошанування свого достоїнства не має ще загал руських виборців настільки, щоб устоятись при своїй волі і не піддатися підкупству чи насиллю. Удармось у груди і скажім собі правду в очі. Наш нарід не зрозумів ще всюди, хто він, який його обовязок в даних випадках і як він має поводитися, щоб не зрадити своїх національних і суспільних інтересів“.

АВСТРІЯ І ЧЕХИ.

До чеської місцевости Пісек приїхав на маневри цісар Франц-Йосиф. Читаємо про те в „Ділі“:

„Коло пів до шестої години приїхав цісар до Пісека. Тут привитав його на двірці бурмістр міста сов. Пакеш промовою, в якій між іншим сказав: „Витаємо Ваше Величество з тим більшим захопленням, бо гостина В. Вел. в нашему місті припадає якраз на той рік, коли всі народи монархії ладяться святкувати ювилей сороклітнього, мудрого і батьківського панування В. Вел., котре особливо для нашого чеського народу є під матеріяльним і духовим оглядом великої ваги“. Цісар дякуючи відповів по чеськи: „За нинішній привіт, який доказує горячий патріотизм, за заяву ненарушного привязання і за щирі бажання, які Ви, пане бурмістр, зложили мені іменем королівського міста Пісека, складаю Вам найщирішу подяку і запевнлю Вас і мешканців цього міста про мою безперервну ласку і прихильність“. Серед грімких окликів віїхав цісар потім до міста і станув у ратуші“.

ЖИДИ В ІТАЛІЇ.

„Не лише в нас присіли жиди все і всіх, також і в інших краях набирають вони щораз більшого значіння. Італійські часописи подають, що на виставі мистецтва в Больонії 9 жидів дістало державні відзначення; університет в Пізі має 10 професорів жидів; предсідником і його заступником італійської комісії для вистави в Парижі є жид; новий театр в Турині будує жид, а в останній битві під Саганеїті погибло кількох офіцерів жидів“.

По широкому світі.

Ескадра грецької фльоти причалила на Мальту, ревізитуючи британську середземноморську фльоту.

Червона Еспанія зголосила участь у майбутній міжнародній виставі в Ню Йорку.

Американську летунську головну кватирю перенесено до стейту Ілліновс, в осередку Злучених Держав.

Румунське міністерство маринарки заініціювало досліди над будовою великої пристані на 20 км. на північ від Констанци.

Канадійські підприємства летунського промислу зобовязалися супроти британського уряду збудувати нові фабрики, щоб збільшити продукційні можливости.

Буджет румунського ген. комісаріяту меншинних справ має 9,000.000 леїв.

Турецький уряд рішив замовити в Англії 8 нових торговельних кораблів.

На 1200 мадярських часописів лише 800 внесло прохання дозволу дальше виходити. Тим самим, згідно з новим пресовим законодавством, 400 часописів перестане виходити.

Австрійський ґавляйтер передав провідникам партійних округ 435 прапорів та остеріг у промові перед всяким спротивом проти партії.

У СССР почались наради центральної ради професійних спілок.

ДВА МІЖНАРОДНІ ІСТОРИЧНІ ЗЇЗДИ В ЦІРІХУ.

Міжнародні наукові зїзди ріжного роду стали в післявоєнній добі звичайною появою. Доволі сказати, що саме тепер зібраний конґрес історичних наук є вже пятим з черги міжнароднім зїздом, які в місяці серпні ц. р. вели свої наради в Ціріху. Вони є немов живим протестом проти загострення політично-національних антаґонізмів, що розсаджують теперішній світ та кожної хвилини грозять вибухом нового воєнного катаклізму. Учені з цілого світа зїзджаються разом, щоб спільно та згідно обговорити висліди найновіших праць і висказатися про потреби нових дослідів та про шляхи, якими слід би їх повести. На теперішнім міжнароднім VIII. історичнім конгресі німці засідають мирно поруч чехів і французів, французи поруч італійців, мадяри поруч румунів і т. д. Бракує тільки представників СССР, хоча ще на попереднім історичнім конгресі у Варшаві в 1933. р. було їх коло 10 осіб; але мабуть уже тоді наглядно переконалися, що нічого їм шукати серед учених позарадянського світа, бож вони у себе виключили історію з обективних наук та зробили з неї знаряддя політичної доктрини.

Безпосередньо перед теперішнім конґресом відбувалися наради „Федерації історичних товариств Східної Европи" (Fédération des sociétés historiques de l' Europe Orientale). Це організація, що обєднює наукові товариства, котрі займаються дослідами історії Східної Европи і словянства; вона влаштовує наукові зїзди, веде наукові підприємства, що їх виконання перевищалоб сили та засоби поодиноких товариств, щорічно видає том орґану „Bulletin d' Information", в котрім подані критичні огляди найновіших наукових публікацій з ділянки історії поодиноких країв і народів Східної Европи та словянства. Саме друга половина VII. тому (за р. 1937) і цілий VIII-ий том (за р. 1938) приносять просторе звідомлення (277 ст.) з історичних публікацій, виданих на Радянській Україні за рр. 1917—1931 (включно), зладжене підписаним. До цієї Федерації належить 41 наукових установ, зпоміж українських: Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові й Український Науковий Інститут у Варшаві. В четвер, 25. ц. м. були засідання екзекутивного комітету, редакційного комітету Bulletin-у і комісії, котра опрацьовує „Словник словянських старинностей". На другий день, у пятницю, відбулися загальні збори, в котрих брали участь делеґати поодиноких наукових установ — членів Федерації. Оба згадані українські товариства заступав підписаний. Вибрано новий екзекутивний комітет: голова Імре Люкініч, проф. будапештенського університету (на місце проф. Ярослава Бідльо, котрий помер перед кількома місяцями); секретар Вінкентій Лопацінський, директор архіву освіти у Варшаві; скарбник — підписаний. Головним редактором Bulletin-у вибрано знову проф. М. Гандельсмана з Варшави, головою словникової комісії проф. Фр. Буяка зі Львова. Тої самої днини пополудні виголошено та обговорено 4 реферати, з котрих найцікавіший був проф. А. Флоровського з Праги п. наг. „Д-р Франц Скорина і його діяльність серед словян".

Міжнародні конґреси історичних наук відбуваються що пять літ, за кожним разом в іншім краю. Після світової війни збиралися: V-ий конґрес у Бріселі 1923 р., VI-ий в Ослі 1928 р., VII-ий у Варшаві 1933 р. і тепер VIII-ий у Ціріху; місце майбутнього зїзду вирішить конґрес на своїм засіданні. Слід зазначити, що останніми часами підготовою конґресів та їхньою орґанізацією займається окрема установа: „Міжнародній Комітет історичних наук" (Comité International des Sciences historiques), покликана до життя в 1926. р., з постійним осідком у Ціріху. Під теперішню пору президентом Комітету є відомий англійський історик, проф. Гарольд Темперлей з Кембріджу. Завдяки фінансовій підмозі з фундації Рокфеллера Комітет видає публікації, котрі мають помагати історикам у науковій роботі. Щороку появляється грубий том „Бібліографії історичних наук" (Bibliography of Historical Sciences) з виказом найважніших праць та розвідок про історію понад 20-ти країв. Окрема комісія складає реєстри дипльоматичних агентів поодиноких европейських держав; видрукований І-ий том цієї публікації охоплює добу рр. 1648—1712 і містить деякі важні дані для української історії. Дуже хосенною є інформаційна книжка про архіви в ріжних державах та про умовини, на яких вони допускають наукових робітників до користування зі своїх засобів. Інша публікація Комітету приносить збірку текстів конституцій ріжних сучасних держав.

Теперішній VIII-ий конґрес числом учасників значно перевищає попередній, варшавський. Листа зголошених виказує 1.176 осіб з ріжних країв, при чому заступлені всі частини світа. Очевидно, найчисленніше представництво дав місцевий край, Швайцарія (186 осіб). Зараз за нею йде Німеччина (180 зголошених, але частина не могла прибути, бо не дістала дозволу на вивіз валюти). Відтак ідуть: Франція (111), Польща (97), Італія (96), Велика Британія (83), Бельгія (55), Злучені Держави Півн. Америки (48), Чехословаччина (45), Румунія (44), Мадярщина (37) і т. д. З азійських країв найсильніше заступлені Індії (9) і Туреччина (5), але є представники також з Афґаністану, Китаю, Палестини і Сирії. З африканських країв представлені: Єгипет (5), Південно-Африканська Унія (2) й Альжир. Не бракує також делеґатів від південно-американських республик та навіть з Австралії (2). Дещо інакше представляється розподіл рефератів, зголошених на поодинокі краї. Тут на перше місце висувається Італія (41 рефератів), друге займає Франція (40), третє Польща (33), четверте Швайцарія (21), пяте Мадярщина (20), шесте Німеччина (19), семе Чехословаччина (18) і т. д. Українців приїхало лише 2; на варшавськім конґресі було 8. Всіх рефератів зголошено к. 300; вони мають бути відчитані та обговорені в 16 секціях. Українці приладили два реферати: Евген Перфецький (Братислава*): „Відносини польської анналістики до німецького і руського літописання в середніх віках" (в секції XIV.) і підписаний: „Домінуюче становисько Галицько-Волинської Держави на Сході Европи в другій половині XIII. століття" (в секції V.). Зголосився ще з рефератом Олександер Єлячіч (Скопле), але в останній хвилині відкликав свій приїзд.

Очевидно, що в часописному дописі годі вичисляти всі ті питання, яких торкаються заповіджені реферати. Згадаємо тільки, що питання ґенези національностей та появ національного почування є далі одною з найважніших проблем розвою людства і притягає до себе увагу значного числа дослідників. Це питання стояло „во главі угла" VI-го міжнародного конґресу в Ослі. На VIII-ім конґресі у Варшаві підписаний старався означити час повстання української національности. На теперішній VIII-ий конґрес знову зголосили низку рефератів про цю справу, а саме: Ол. Домановський (Будапешт) про час повстання національної свідомости серед мадярів; Феран Сольдевіля (Барсельона) про витворення національного почування в Катальонії в середніх віках; Йос. Маєрс (Люксембурґ) про національну самосвідомість в Люксембурзі в середніх віках; Мик. Марґе (Люксембурґ) про розвій люксембурґського націоналізму від 1780 р. до сьогодні; Казимир Добровольський (Краків) про повстання національної свідомости в Польщі в XIV—XV. ст.; Ігнат Йонинас (Ковно) про ґенезу національного почування на Литві та в інших краях Східної Европи; Тібор Барат (Будапешт) про проблему національностей на Угорщині в 1848-1868 рр.; Вільг. Вострі (Прага) про проект перебудови Австрії в державу національностей у часі чеської революції 1848 р.; Марк. Гандельсман (Варшава) про національне відродження Шлеська в XIX. ст.; Здзіслав Відершаль (Варшава) про національне відродження болгарів; Гелен Двайт Рейд (Бофало) про націоналізм Мацінія та його значіння для розвою модерної політичної думки; Юрій Касіматіс (Атени) про боротьбу кляс та національний елемент у Греції; Г. Вайленман (Ціріх) про обєднання швайцарських народів в одну більше-мовну націю; Ганс Коп (Норсемптен) про модерний націоналізм.

Української історії дотикають (крім рефератів Перфецького і підписаного) ще отсі реферати: А. Флоровського (Прага) про діяльність чеських езуїтів на сході Европи; Юрія Вернадського (Ню Гевн) про февдалізм на давній Руси; Ом. Леонарда (Каен) про ролю норманів у середніх віках і Здзісл. Обертинського (Варшава) — паралеля між унією русинів та вірмен.

З загально цікавих питань згадаю такі реферати: Андр. Альфельді (Будапешт) та Отторіно Бертоліні (Рим) про перехід зі старовинного до середньов. світа; Роб. Гольцман (Берлін) про ідею світовладства середньовічного цісарства і суверенність европейських держав; Дом. Кошарі (Будапешт) про політичні рухи в 1848 р. у краях Австро-Угорщини; Оскар Галецький (Варшава) про Захід та Схід у добі великих соборів; Каєтан Альказар (Мурсія), Леоп. Вілляерт (Намір), Беля Золнаі (Сеґед) і Едвард Вінтер (Прага) обговорюють ролю жансенізму в ріжних краях; Фридр. Повайк (Оксфорд) про початки анґлійського парляментаризму; Стан. Кутшеба (Краків) про розвій станів у Західній та Східній Европі; Армандо Сапорі (Фіренце) про міжнародню торговлю в середніх віках; Джованні Мавер (Рим) про порівняну історію словянських літератур; Вільг. Кайльгав (Осльо) про господарську історію та історичний марксизм і чимало інших.

Конґресовий комітет видав друком короткі змісти всіх зголошених рефератів; вони виповнюють два томи (584 ст.).

Святочне отворення Конґресу відбулося в неділю 28-го ц. м. у величезній старовинній протестантській церкві св. Петра. Признаюся, що отсе зібрання світської орґанізації в будинку, призначенім на богослуження і промови, виголошувані з проповідальниці, робили на мене дивне враження; хвилинами здавалося, що я попав на якийсь стародавній вселенський собор. Програма свята складалася з офіціяльних привітань приїзжих представників науки швайцарськими федераційними, кантональними та університетськими представниками влади. Слід замітити, що перший бесідник, предсідник місцевого орґанізаційного комітету, виголосив свій привіт у всіх 4-х краєвих мовах, тобто в німецькій, французькій, італійській і лядинській (котрою говорить тільки невеличка ґрупка населення в кантоні Валіс і котрої певно ніхто з приявних гостей не розумів). У цих самих мовах витало гостей цьогож вечора на товариських сходинах ціріхське Історичне Товариство. Так сумлінно зберігають швайцарці рівноправність усіх своїх краєвих мов. Незвичайно цікава була промова президента Темперлея, котрий подав синтетичний перегляд головних напрямних розвою історичної науки за останні роки.

Від понеділка (29-го) почалися праці в секціях, котрі відбуваються у просторих салях політехніки рано й пополудні і потревають аж до суботи (3. IX.) включно. Забав та офіціяльних принять тут менше, ніж їх було перед пяти роками у Варшаві. В неділю (28. 8.) гостили членів Конґресу ціріхське Історичне Товариство і швайцарський орґанізаційний комітет. На вівторок (30. 8.) вечір члени Конґресу дістали запрошення до т. з. Zunftstuben (цехових гостинниць); у пятницю (2. 9.) вечором мають відбутися принятгя в консулятах тих держав, з котрих гості походять. Середа пополудні вільна від конґресових праць, щоб уможливити членам Конґресу спільну прогульку пароплавом до Раперсвілю, де находиться відомий польський історичний музей і де влаштовано польську історичну виставу. Довші прогульки в дальшу околицю будуть відбуватись аж після святочного замкнення конґресу, котре призначене на неділю 4. вересня.

Мирон Кордуба.

*) Тому, що майже всі прелеґенти є професорами університетів, подаю при іменах в скобках тільки місце осідку даного університету.

Сторінка без політики.

Безнадійність прокажених.

Японська телеграфічна агенція Домеї повідомила перед кількома днями, що зорганізована банда, яка складалася з кількадесяти прокажених гуляла довший час в деяких околицях Кореї. Прокажені заразили злобно кількасот осіб своєю жахливою недугою. Щойно по жахливій боротьбі поліції, спеціяльно вивінуваної та забезпеченої перед проказою, вдалося тих несамовитих бандитів виловити.

Непрослідженa недуга.

Проказа — ця жахлива недуга, що у старовинні часи та навіть у середнєвіччя десяткувала людство, зокрема полудневі краї, ще й досі непрослідженa якслід. Вона ще й досі є величезною небезпекою для людей. Багато лікарів і вчених присвячувало своє здоровля та навіть життя прослідженню цієї недуги й намагалися винайти проти неї відповідний лік, одначе всі їх зусилля йшли на марне.

Одинока користь, що її ці досліди дали це те, що вдалося ствердити умовини, серед яких родиться хороба та потреба повної ізоляції хорих від здорових, щоб своєю несамовитою недугою не заразити їх. Цим нещасним жертвам хороби влада поодиноких країв намагається осолодити гіркі хвилини їх терпіння та закладає тому в ріжних краях оселі для прокажених, в яких вони живуть своїм власним життям і менше терплять, коли не бачать здорових людей. Не бачучи здорових, не мають змоги робити порівнянь і тому вони теж менше небезпечні для окруження.

Найбільше таких осель для прокажених є в Азії. Багато таких осель розмістили у важко доступних околицях Китаю та кількох в Японії.

Вже на кілька кільометрів від таких осель прокажених уставлені знаки перестороги, які звертають увагу на небезпеку зустрічі з прокаженими. Крім таких знаків перестороги, оселі обведені високими загородами з колючого дроту та густо-часто глибокими ровами з водою. Кожна оселя має лиш один вхід, що його дуже сильно бережуть.

Живі небіжчики.

Центральною точкою оселі для прокажених є лікарська амбуляторія. Працює в ній лікар, який посвятив своє життя, щоб на такій безнадійній стійці помагати нещасним прокаженим. Його товаришками є доглядачки, що теж присвятилися людському нещастю й досі не було випадку, щоб така доглядачка не заразилася вкінці цією жахливою хоробою.

Довкола амбуляторії розложилися дімки прокажених, іноді навіть дуже гарні дімки, які просто тонуть у повені квітів та зелені, бо довкола них прокажені залюбки заводять квітники із прегарними тропікальними квітами, щоб працею здавити в собі ті безнадійні думки, що їх гноблять.

Бо найжахливійше в цій недузі те, що кожний хорий може просто з математичною точністю заповісти розвиток своєї хороби в її найменших подробицях та стадіях. Кожний знає без найменшого сумніву, що прийде час, в якому він стане живим трупом, який буде поволі гнити, коли тіло почне куснями відпадати від костей, аж поки серед жахливих мук хорий не згине.

Проказа починається від незамітних, характеристичних плям. Відтак приходить здеревіння і вкінці розклад поодиноких частин тіла. Лікарський персонал, що працює в оселях прокажених вживає всіх заходів, щоб цим нещасним облекшити їх терпіння, та ця старовинна недуга сильніша від найновіших лікарських метод.

Кохання в оселі прокажених.

Здавалось би, що оселя прокажених це місце, в якому нема радости, лиш вічний сум та плач. Здавалося би, що там нема радісних хвилин лиш минають одноманітні години на те, щоб по них ходили другі, такіж самі, як і тамті.

Та воно не зовсім так. Нема в людському житті таких жахливих умовин, в яких люди не знайшли би яснішого промінчика. Прокажені забувають про своє нещастя, освоюються з ним і в деяких хвилинах своєї хороби ведуть навіть погідне життя. У тих малих, відокремлених гуртках процвітає іноді навіть кохання. Прокажені мужчини та жінки зривають усі звязки зі зовнішним світом. Приміщення в оселі прокажених розриває подружні вузли й тоді прокажений, чи прокажена починає нове життя серед нових умовин. Творяться нові подружжя і нові домашні вогнища. На щастя такі подружжя завжди бездітні... Іноді в оселях прокажених траплялися романтичні історії. Бувало, що кохання перемагало страх перед хоробою.

Посвята судженої.

В одній оселі прокажених в Японії примістили молодого, трицятьлітнього мужчину, в якого запримітили ще доволі слабі признаки хороби. Товариші недолі уладили новикові оселі дімок із городцем, посадили квіти й намагалися всіма силами зробити йому лекшим та приємнішим побут в оселі.

Нещасний фізично ще зовсім не терпів, бо недуга була щойно в початках, зате терпів сильно з приводу розлуки з нареченою, яку покинув серед здорових людей.

Одної ночі, при допомозі мотузкової драбини закралася до табору молода японка. Була це наречена молодого прокаженого. Без страху, виставляючи себе на жахливу небезпеку, прибула вона до табору й рішилася при ньому залишитися. Хоч лікар та доглядачки намовляли її до повороту й робили всі заходи, щоб її з оселі виселити, вона нарочне заразилася цією жахливою хоробою, щоб ніколи вже не розлучитися зі своїм коханим.

І вона вже справді залишилася в оселі...

Що коштує один рекорд.

„Дейлі Мейль" подає, що новий рекорд скорости їзди автом, що його недавно поставив сотник Айстон коштував невеличку суму... бо лиш 31 міліонів франків. На цю велитенську суму складаються такі видатки:

Будова самої машини з її двома двигунами загальної містоти 4.765 кінських сил та вступні приготування коштували 15 міліонів франків.

Приблизно 16 міліонів пішло на ріжні інші видатки. Нпр. дорогу положену на дні висохлого Солоного Озера постійно доглядає кількадесять робітників, які там живуть цілий рік. Кожного дня вони коштують 200.000 фр. Два тижні перед самим бігом приїхало на Солоне Озеро 25 американських інжинірів, які уставили здовж дороги контрольні апарати та реєстрували рекорд. Ці офіціяльні знавці дістали за свій труд 125.000 фр. Незалежно від цього сотник Айстон держить при собі постійно штаб зложений із 8 англійських інжинірів-спеціялістів та 75 механіків. Вони коштують більше, як 2 міліони фр. річно. Крім того рекордсмен держить при собі ще 2 лікарів, 3 сестри-жалібниці та 2 шоферів від санітарного авта.

Усі спроби сотника Айстона фінансують великі автомобільні фірми, товариства, що продають ріжні машинові смаровила та інші заінтересовані у справах власної реклями. Без їх помочі рекордсмен не міг би зовсім певно видержати всіх видатків звязаних із здобуттям нового рекорду.

Злодії з дитячим візком.

В Парижі трапилася перед кількома днями пригода, в якій злодії, що хотіли забезпечитися перед поліцією, самі звернули на себе увагу.

Зовсім припадковий прохожий, який переходив ранком в 5. год. вулицею Корделіер, запримітив якусь жінку, що возила у візочку якусь маленьку дитину. Прохожий із мягким серцем схвилювався і кинувся шукати поліциста. Як можна рискувати здоровлям дитини в такий холодний досвіток. Адже простуда майже певна.

Коли жінка побачила поліціянта, кинулася втікати. Вона залишила на вулиці візочок та в поспіху його перевернула. Дитина вивернулася на вулицю. Прохожі кинулися підіймати нещасне немовля. В цілу копицю ріжних шмат та старих часописів була завинена... кавчукова лялька.

Свистки поліцаїв мали ще й інший успіх: на сусіднім мурі, що окружав фабричні будинки, зявилися постаті двох переляканих мужчин. Вони зіскочили на вулицю й почали втікати. Поліцаї побігли за ними і швидко їх дігнали. Одночасно зловили вони теж і жінку, що покинула візочок.

Виявилося, що оба мужчини були злодіями, вибралися „на скок" до фабрики. Жінка була їх спільницею й мала берегти їх безпеки. Вона рішила, що коли їздитиме з дитячим візочком і положить ще до нього ляльку, то ніхто не зверне на неї уваги. Та вийшло навпаки, бо саме дитячий візочок із „нещасним немовлятком" став причиною „всипи" цілої злодійської спілки.

ЛЕВ У ЦЕРКВІ.

Підчас богослуження в католицькій церкві в Сітарді, у провінції Лімбурґ (Ґоляндія) серед вірних появився раптом лев. Він перевернув кілька осіб та скермувався до вівтаря.

В церкві счинилася жахлива паніка і всі кинулися до дверей. За хвилину храм зовсім опустів. Швидко приїхали заалярмовані поліцисти, яким удалося закинути на льва аркан та витягнути його з церкви.

Як згодом виявилося, лев утік із клітки мандрівного цирку, що саме заїхав був до міста.

ПІМСТА ПАЦІЄНТА.

В Сан-Хозе (республика Костаріка) тамошній мешканець якийсь Кортес обійшов мешкання трьох лікарів, які лічили його з недуги костей та вбив їх усіх по черзі вистрілом із револьверу. Один із вбитих лікарів, Морено Каніес це загально відомий політичний діяч і сенатор, другий відомий берлінський хірурґ Майнер, який виемігрував до Костаріки з настанням гітлерівського режіму, третій лікар Ескандіце вже менше відома тамошня постать.

Злочинця арештували. Він заявив підчас слідства, що лікарів застрілив із пімсти. Вони „загнали йому хоробу в середину" — як він казав, замість радикально її вилічити.

КНЯЗЬ—РИБАЛКА.

Молодший брат данського короля, князь Вальдемар — пристрасний рибалка. Перед кількома днями вибрався він, як завжди, на рибу й ловив рибу з лодки на вудку. Раптом риба, що зловилася на гачок потягнула вудку з такою силою, що князь полетів із човна коміть головою в море.

Як справжній рибалка, князь Вальдемар не випустив вудки. На щастя, вода в тому місці не була глибока й сягала лиш вище пояса. Майже пів години тривала боротьба між князем і рибою, яка розірвала йому штани та зранила в ногу. Вкінці князь-рибалка переміг і витягнув рибу на беріг. Його трофеєм була величезна риба, що важила 52 кг.

Важний предмет науки і виховання.

І знову почався шкільний рік і наші діти засядуть до науки. А з початком науки починається й батьківська журба за майбутнє діточок. Та не тільки журба, але і праця над вихованням дитини, бож відомо, що шкільну науку й виховання треба доповнювати домашнім вихованням. Неодин батько й неодна мати призадумується над тим, на який предмет науки і на яку сторінку виховання звернути найбільшу увагу. Коли про це мова, то сміло можна сказати, що всі предмети науки та всі сторінки виховання однаково важні, коли дитина має розвиватися всесторонньо під умовим та фізичним оглядом. Одначе при тому всьому треба тямити ще одну важну річ: навчання й виховання дитини не буде повне та всестороннє, коли крім усіх обовязкових шкільних предметів не звернемо уваги ще й на науку ощадности й не будемо виховувати дитини на ощадного громадянина. Бо ощадність — це і вміння і прикмета і чеснота, необхідне в житті людини. Без уміння щадити, без нахилу до ощадности людина звичайно марнує не тільки гріш та взагалі матеріяльне добро, але й не використовує на вислід — собі й загалові на користь — своїх умових здібностей, свого знання і свого виховання. Тому теж коли заохочуємо дитину до науки, не забудьмо вчити її щадити та памятаймо, що цього „предмету" навчимо дитину найлекше власним прикладом, складаючи свої ощадности у рідній банку.

(Ю. Ш.)

Отворення Східних Торгів.

Щорічна господарсько-виставова імпреза Львова — Східні Торги — почалась сьогодні, як XVIII-та вже з черги. Отворення, на яке розіслано спеціяльні запрошення, відбулося в год. 10.30 з невеличким опізненням у салі засідань Промислово-Торговельної Палати при вул. Академічній.

В перших рядах фотелів заняли місця: віцеміністр торговлі і промислу п. Соколовський з кількома високими міністеріяльними урядовцями, румунський амбасадор Франашовічі і болгарський посол Троянов (оба з Варшави), директор франц. залізниць Р. Бальдіє, львівський воевода Білик, тернопільський воевода Маліцький, ген. Лянгнер і ген. Вечоркевич, президент міста д-р Островський, директор варшавської Пром.-Торг. Палати Мяновський і кільканацять заграничних гостей, між ними гурток журналістів. З українців було приявних кількох послів та кількох репрезентантів преси. Саля була битком набита відпоручниками господарських установ.

З президіяльного місця, що удекороване було в кольорах Польщі та держав, які беруть офіціяльну участь у Торгах (Німеччина, Болгарія, Румунія і Бельгія), перший промовив президент Пр.-Т. Палати сен. Шарський. Голос прелегента цим разом був виразніший, ніж при відкритті Господ. Ради Сх. Галичини. Бесідник привитав приявних і представив зацікавлення, яке виявив край і заграниця цьогорічними Торгами. Він згадав теж про деякі зміни в їх організації, які в першу чергу унаглядніюють Технічні Торги, розбудовані в цьому році ще більше, ніж були вони (тоді вперше) минулого року.

Після того забрав голос віцеміністр Соколовський. Він обговорив значіння Східних Торгів, які повинні теж бути ринком господарських ідей і господарських диспозицій, та відступив місце третьому бесідникові — президентові Львова д-рові Островському. Він закінчив офіціяльну частину у Пром.-Торг. Палаті коротким рефератом, в якому Східні Торги й упромисловлення краю звязав з проектами уряду включити Львів до Центр. Пром. Округи і збудувати водний шлях Ґдиня—Ґалац.

Відтак приявні, обвантажені спеціяльними числами „Ц. Ґавети Гандльов-ої" і ґазети „Всхуд", переїхали на площу Східних Торгів. Там офіціяльна частина отворення тревала дуже коротко. В ново збудованому фільмовому павільоні віцемін. Соколовський перерізав символічну ленту, після чого запрошені гості оглядали поодинокі павільони.

Треба зазначити, що робота в павільонах усе ще тревае і багато станків не е ще упорядкованих.

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На відпусті.

Давно вже я не був на відпусті, ще як малим хлопцем їздив до Підгорець. Але цими днями знов був — тим разом у Страдчі. Стільки про те Страдче, чи той Страдч написали люди в двох наших щоденниках, що скортіло поїхати. Ми вибрались автом, дорога добра, недалеко, ледви розглянулись сюди-туди і — вже на місці. Не треба було заглядати на дороговкази по дорозі — сліпий почув би а глухий побачив. Було вже під полудне і зі Страдча їхав та йшов народ, а над самим відпустовим місцем стояв гомін як заграва з пожежі.

Ми підіхали в село, знайшли щасливо вільне місце на авто і пішли крізь майдан до церкви та до печер.

„Пішли" — це тільки приблизно сказане, бо крізь майдан можна було тільки протискатися. Народу там а народу: продають, купують, дивляться, а всі радісно кричать. Настрій направду приемний, відпустовий, бо і сонце всміхається і люди веселі.

Багато дечого цікавого можна подибати, та ми не спиняемось. Нехай потім, коли оглянемо головну атракцію Страдча.

Чудове місце осідку вибрали собі славні тепер печери, так мало досі знані серед галичан. Під високим горбом (що двигае на собі цікаво будовану, а нецікаво відновлену церкву!), довкола доли зі ставищами, а далі густі соснові бори. Вхід до печер колись був, кажуть, такий як його зробила природа, нині він обцементований чомусь з готицьким порталем, а над тим статуя Матери Божої. В головній печері каплиця з вівтариком, колись дуже простора, тепер теж скована цементом і чомусь грубо зменшена. Цементові луки ні трохи не прикрасили печери, хоч напевно скріпили її.

Поза престоликом перехід до підземних хідників. Цікаві ті хідники і варті уваги. Невисокі, так, що згинатися треба, але з інтересними заглибленнями, в яких напевно стоятимуть стилеві образи з лямпадками. Тимчасом десь-не-десь стоять фігурки і — думаю — що там недобре почуваються та з приемністю відступлять місце стилевим образам. Таксамо недобре почувається і голий цемент при вході. Був би, здається, дуже вдоволений, колиб заслонити його камінням, або хоч диким виноградом.

У печерах холод і темрява, тому ми не довго сидимо в них. Виходимо на сонце і повітря і починаємо розглядатися по відпусті.

Ґеніяльний прошак засів добре місце (коло цвинтарної брами!) і величае мужчин, жінок та дітей:

„Татунцю Христовий!
Мамунцю Христова!
Діти янголята!
Споможіть бідного каліку,
Що світа божого не видить,
Пташиного співу не чує"...

І з приемністю дивиться, як люди розвязують вузлики і ще з більшою приемністю слухае як дзенькають гроші в його шапчину. В другім, дещо гіршім місці (за брамою!), інший дідуган аж цапки стае, щоби показати свою всохлу ногу і цапячим голосом виспівуе:

„Цвя-га-ха-ми до хрейста прибийлийли!
Святтую кровцю з ребра й пустийлийли!"...

Співак мае помітно менший успіх, бо раз — гірше місце, два — не творчий.

На майдані — східні торги, в сільськім виданні. Овочі, цукорки, ковбаси, „турецьке вино" — все те обступлене роями людей і мух, бочки, ліжка, „бамбетлі", забавки а над тим усім найбільша атракція: каруселя. Там вічний реґіт і рух. Їздять переважно хлопці та дівчата — крутять каруселю уділовці.

Станеш серед моря людей і радісно тобі на душі: куди не глянь свої, де не послухай тільки рідна мова. Навіть два інваліди зпід польської катедри пристосувались до архибільшости і виспівують:

„Сина на войну мати виправляла".

Тільки в однім-одинокім місці чути:

— Купуйце людзі. Шустка фунт. Саме венґер, венґер! Слодке як цукер!

То був жид...

Галактіон Чіпка.

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 25.

КЕЙЛЕНК ВІЛЛІ. 5

Швестка.

— Сякія політическія убіжденія для учительскаго діла не суть полезны... Я невтральний... і если дакто іміет убіжденія, то для мене нич... Но господин капітан у нас не любить убіжденій, особенно украинскаго. А господин капітан — то голова. О-о!

Нарешті він порадив мені помешкання у Шльоми Вайнбергера. І коли я сказала, що в жидів не хотіла б мешкати, то пан управитель страшенне здивувався:

— Чи не желаете, госпожа колеґіня, поселитися, у даякого простого руснака?

Я побачила, що з ним не договорюся, і пішла до пароха. Попадя, звичайно, затьохкала до мене по-мадярському, пан-отець також. Вони старенькі, сиві й ніяк неготні зрозуміти, що тепер уже молодь не хоче розмовляти по мадярському. Особливо це вразило попадю.

— А дома ж ви як говорите? А в товаристві? А романи які читаєте?

— Я українка, то й говорю по українському, а книжки читаю всякі, які можна дістати...

Тоді попадя до свого старого:

— Мі-йоз „українка"?*

Отець превелебний щось чув про українців.

Се німці так звуть „кіш-орос"**) в Росії, драґа... Щось таке, як „орос -ембер"***).

Попадя додумалася й вистрілила, як з гармати:

— Значить, проста руська дівчина, чи так?

Я пояснила, що українка, як і мадярка, може бути проста або інтеліґентна, з освітою або без освіти, вихована або невихована, може бути навіть попадею. На це стара як стягла ґуби у шнурочок, так до мене вже майже не промовила. У них я ночувала першу ніч. При вечері отець превелебний довго мені доказував, що він „невтралний", нідочого не мішається, але що на його думку українців на Закарпатті таки нема, а е прості руські ґазди з мадярською вдачею й культурою. А зрештою — йому байдуже. Але він уважае потрібним мене поінформувати, що капітан у Закаблуках дуже не любить політики, а спеціяльно українців. І, що він незвичайно мудра голова, — так і тне по великоруськи.

Справив мене пан-отець до Василя Царя; і хата велика, ясна, і там лише старий та стара.

Іду я собі вулицею. А село живе; молодиця ведра несе на коромислі; порося кричить — в тин між кілки пропхало лише передню половинку, а на вулиці лишилася друга половинка і кумедно махала хвостиком. Збоку коло нього гавкали два пси, але досить добродушно, якби давали поросяти моральну поміч.

Чую на собі погляди з вікон, через перелази, між двері, ніби оглядають якесь диво.

Може за яких десять кроків від мене якась фіґура почала мені низенько кланятися. А робила це вона так швидко, що за кожним разом підлітали догори поли чорного лапсердака і сверликуваті пейси цинамонового кольору.

„Чи не Шльома"? догадувалася я. І дійсно цей достойний представник гешефту вже знав про мій приїзд. Йому і в думці не було, що може заговорити до мене інакше, як по мадярськи. Він зразу заатакував мене, заявивши, що нарешті село дістало порядну (кхм! кхм!) учительку і що це давно вже треба було зробити.

Я мовчала; ані слова. Але це ані трошки не вбивало його запалу. Він ішов з лівого боку і сипав по мадярському майже без перерви.

— „Ах, як це добре, що ви приїхали до наших Закаблук. Ви ще такі молоденькі, і тут вам буде, як дома. Лише треба вибрати відповідне помешкання. Чи ви вже вибрали?

Мовчу.

(Далі буде).

*) по мадярському: що це.
**) по мадярському: малорос.
***) по мадярському: руська людина.

НОВИНКИ.

— **ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки зі щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця даром одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів.**

— **З Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка.** Згідно з рішенням Педаґоґічної Ради Вищого Музичного Інституту повні права учнів (евент. знижки, перехід на вищі роки і т. п.) будуть мати тільки ті елеви, що впишуться продовж місяця вересня. **Дирекція.** 1856 1-1

— **Д-р О. Чаковська-Пшепюрська,** дентист-стоматольоґ, при вул. Сапіги 6, І. **виїхала** на відпочинок. 1861 1-1

— **По вакаціях сходимось** у клюбі „Нової Хати" й „Труду"! Перші сходини дня 5. ц. м. в год. 6. увечорі зберуть напевне багато членок тимбільше, що сподіємось американських гостей. Просимо прибути! Адреса: Ринок ч. 39. 1862

— **Засідання** Виділу Українського Лікарського Товариства відбудеться в понеділок 5. вересня ц. р. в год. 7. ввечір в домівці Товариства.

— **Що читає** кожний українець-спортовець-симпатик спорту, кожного понеділка вранці? Читає **„Змаг"**, бо він приносить вісти з життя українського спорту та вісти з цілого спортового світа.

— **Україніка.** „Націон унд Стаат", берлінський журнал присвячений національним проблемам Европи, у своїм 10-11 числі за липень-серпень ц. р., присвяченім скандинавським державам (з приводу недавнього конґресу національностей у Стокгольмі), приніс довшу статтю д-ра Б. Крупницького п. н. „Карло XII та Україна" і в огляді преси повний текст відомої декларації Ц. К. УНДО з 7. травня ц. р., яку перекладено з „Діла".

— **Як Католицька Пресова Аґенція боронить „ревіндикаційної" акції?** Польська Католицька Пресова Аґенція повідомляє, що 15. серпня ц. р. у парохіяльнім костелі в Боремлі перейшло на католицьку віру 15 осіб, а 21. серпня ц. р. ще 6 осіб. Усі навернені — запевняє КАП — походять з польської шляхти і їхніх предків примусив російський уряд приняти православія по листопадовім повстанні.

— **Облава на жебраків у Львові.** У звязку з відкриттям Східних Торгів перевела поліція у Львові в пятницю 2. ц. м. передполуднем велику облаву на жебраків і придержала 120 жебраків. Староство засудило більшість з них на кару від 2-ох до 4-ох тижнів арешту.

— **Грабіжницький напад у Львові.** В пятницю 2. ц. м. вечором Гелена Брухнальська, дружина лікаря пішла до свого брата на Погулянці. Вже на Погулянці приступив до неї невід. мужчина, стероризував револьвером і зажадав видання грошей та біжутерії. Брухнальська видала грабіжникові портмонетку з 1 зол., ручний годинник, перстень і шкіряну торбинку з двома вексьлями на 1.000 і 300 зол. На горячі прохання грабіжник звернув їй торбинку, документ тотожности і втік. Поліція шукає за грабіжником.

— **Львівська хроніка.** При вул. Курковій ч. 8 померла нагло 65-літня Анна Молендовська. Тіло померлої відвезли до інституту судової медицини. — В будинку граничної сторожі при вул. Стрийській невідома жінка підкинула немовлятко, яким заопікувався міський дільничевий уряд. — При вул. Городецькій Владислав Солтисяк наїхав пекарським возом на Василя Стецька (зам. вул. Городецька ч. 71 а). — При вул. На Байках трамвай наїхав на вантажне авто й ушкодив його.

— **Новий міст на Дністрі в Заліщиках.** Дня 25. вересня ц. р. відкриють у Заліщиках міст на Дністрі, що лучитиме Польщу з Румунією. Тепер викінчують асфальтувати доїздний шлях.

— **Прищиця в равському повіті.** В равському повіті стверджено дня 2. ц. м. 78 випадків прищиці. Найбільше випадків занедужання стверджено в місцевостях: Корчові, Верхраті і Немирові. До боротьби з прищицею вислано з Жовкви ветеринарного лікаря д-ра Макара.

— **Краєва хроніка.** На терені Мриглода пов. Сянік виловили зі Сяну тіло 30-літнього Михайла Угрина з Тиряви Долішньої. Поліція шукає за вбивниками. — В пятницю 2. ц. м. 36-літній Василь Кіт убив свого шваґра 64-літнього Миколу Пиківця з Дністрика Головецького пов. Турка на тлі особистих порахунків. Поліція арештувала вбивника.

— **Крадіж з вломом у Перемишлі.** В неділю 28. м. м. в передвечірніх годинах якісь невідомі вломники, користаючи з недільного спокою на торговиці в Перемишлі, вдерлися крізь стелю крамниці, знаної в цілому краю фірми „Мануфактура" Е. Ф. Бориса та забрали товарів на 2.500 зол.

— **Облави на диків.** В останньому часі стада диків на Виленщині нищать масово засіви по селах. Тому влада переводить на жалоби населення облави на диків на терені кількох волостей слонімського повіту.

— **Западається земля.** Населення міста Хожова на Шлеську раз-у-раз переживає паніку, бо в місті западається земля. Як відомо на терені Хожова є копальні і тому на поверхні повстають нераз на кількадесять метрів глибокі ями. За цим западанням землі в Хожові слідкують мешканці міста з великою трівогою. В пятницю 2. ц. м. знову повстав глибокий кратер у середмісті Хожова на перехрестю вулиць Повстанців та Обєднання. Кратер забезпечили баріерами.

— **Вимовна статистика.** Накладом міністерства освіти у Варшаві вийшла книжка д-ра М. Фальського п. н. „Учителі в числах", якої зміст — це статистичні дані. Отже з оголошених статистичних даних виходить, що польська мова є рідною мовою для 89.8 відсотків учителів, українська (руська) для 4.8 відсотків учителів (статистика начислює на основі загального спису населення з 1931 р. 13.9 відсотків українців у Польщі, 68.9 відсотків поляків), білоруська для 0.18 відсотків учителів, російська для 0.4 відсотків учителів, німецька для 1.2 відс. і жидівська для 2.3 відс. Якщо приглянемося статистиці учителів у поодиноких воєвідствах — то справа виглядатиме ще гірше. І так у поліському воєвідстві поляків є 14.5 відс., українців 62.6 відс., решта жиди і білорусини. Учителів: поляків — 2147, **українців 5,** білорусинів 2, росіян 10, жидів 105. У волинському воєвідстві: поляків є 16.6 відс., **українців 68 відс.,** німців 2.4 відс., жидів 9.9 відс., зате учителів поляків 2987 (77 відс.!), **українців 414** (10 відс.), жидів 234. Подібно виглядає статистика львівського, тернопільського і станиславівського воєвідства. Саме в тому часі маса українських учителів сидить без посади або шкільна влада перекидає їх до центральних і західних воєвідств Польщі нібито для „добра школи".

— **Повінь на Моравії.** Сильні бурі зі зливними дощами, що лютували в останніх днях у Чехословаччині, спричинили повінь на Моравії. Ріка Сратка виступила з берегів. Хвилі бурхливої ріки забрали віз з кіньми, при чому згинуло трьох робітників і коні. У хвилях ріки Світара згинуло двох хлопців: один в Адамові, другий у Блянско. Малі ручаї перемінилися на грізні потоки. І так вода малого гірського потока Десна плине тепер коритом 50-метрової ширини. В Петровичах хвилі ріки знищили дорогу на просторі кількадесять метрів і греблю та ушкодили млин. У Ропотіні вода ушкодила багато будинків, з яких кілька завалилося. Багато сіл під водою.

— **Нагальний зріст нещасних випадків у совітському промислі.** Нещасні випадки у совітському промислі прибрали катастрофальні розміри. Згідно з останніми урядовими даними в ярославській окрузі нещасні випадки осягнули аж 56% усіх робітників. Слідство виявило, що нещасні випадки між робітниками зросли катастрофально по введенні т. зв. „стахановських метод праці", що вимагають від робітника велетенських зусиль і поспіху.

— **Лет довкола Европи.** В пятницю 2. ц. м. вранці осів на летовищі Крейдон коло Льондону німецький літак марки Сібель, що відбуває лет довкола Европи. Німецькі летуни з інж. Сіле покинули Берлін опівночі. По півгодинній перерві німецький літак відлетів з Льондону до Франції, де осів на летовищі в Ле Бурже. Годину пізніше відлетів до Риму, де осів в год. 9.10 рано. По кількахвилиннім відпочинку німецькі летуни відлетіли до Букарешту, а звідтіля через Варшаву до Стокгольму і з поворотом до Берліна.

— **Понад 100 летунів на міжнароднім злеті у Берліні.** На прохання німецького аеронавтичного клюбу прибуло до Ессен понад 100 летунів з Анґлії, Франції, Бельґії, Голяндії, Люксембурґу, Швайцарії, Мадярщини і Польщі. Всі летуни відлетять в суботу пополудні на міжнародній мітінґ до Берліна.

— **Четвернята у Бразилії.** Жінка одного з хліборобів у ст. Ріо привела на світ четвернята: 2-х хлопчиків і дві дівчинки. Згадана жінка заміжна вже від 17 років і дотепер не мала дітей. І мама і діти зовсім здорові.

— **Пошесть Гайне-Медіна** лютує в останньому часі в Голяндії. В Амстердамі занедужало в останньому тижні 54 дітей.

— **Діяльність Везувія слабне.** По сильних вибухах і виливах ляви, що тревали три дні, діяльність Везувія слабне. Сейсмоґрафічна обсерваторія в Неаполі повідомляє, що вибух вулькану був звичайним явищем, що його викликав більший наплив води до кратеру підчас осінних дощів.

— **Буревій над Монтевідео.** Над столицею Парагваю Монтевідео перейшов страшний буревій, що знищив багато домів. 8 осіб згинуло, понад 100 є ранених.

— **Крематорія у Празі палить щораз більше трупів.** У 1937 р. крематорія у Празі спалила .663 трупів, з того 1.529 мужчин і 1.134 жінок тоді, як у 1936 р. спалила лише 2.472 трупи, а в 1935 р. 2.425 трупів. Далі статистичні дані кажуть, що минулого року у крематорії спалили 1.933 трупи з Праги, 730 трупи зпоза Праги. З того 1242 померші особи були католиками, 535 належало до чехословацької церкви, а 676 осіб були безконфесійними.

— **Кріваві бійки на релігійному тлі.** В м. Рангуні в Індії дійшло в четвер 1. ц. м. до кривавої бійки між індусами і бірманцями, підчас якої згинуло три особи, 16 було ранених, з яких один незадовго помер. До кривавої бійки дійшло на релігійному тлі між будистами і мусулманами. Бійка викликала переполох у цілім місті, де купці позамикали свої крамниці. В пятницю 2. ц. м. дійшло до нової завзятої бійки, підчас якої згинуло чотири особи, а 23 були ранені.

— **Повінь в Норвеґії.** Зливні дощі, що впали в долині Гудбрандсдален у провінції Опланд, залили великі простори. Вода підмила залізничий

шлях Осльо-Тронгайм в кількох місцях. Направа залізничого шляху потреває ще кілька днів. Вода знищила багато мешкальних домів. Кількасот осіб опинилося без даху над головою. Шкоди сягають кілька міліонів корон.

— Велика пожежа гаражу зі самоходами. В понеділок 29. серпня ц. р. згорів великий гараж у м. Віпурі у Фінляндії. В гаражі було 6 автобусів і 19 особових самоходів. Крім того вогонь перекинувся на сусідній чотириповерховий будинок парового млина, що теж згорів до тла. Втрати дуже великі. Підчас рятункової акції багато осіб було важко ранених.

— Германізація вивісок і листів у Відні. Президент віденської поліції видав відозву до віденських купців, щоб усунули чужі вислови, зокрема французькі з вивісок над крамницями, фірмових листів і т. п. У найкоротшому часі мають зникнути з вулиць Відня всі чужі вислови. Спеціяльний уряд буде наглядати над виконанням цього розпорядку.

— Страшна залізничо-самоходова катастрофа. Недалеко Риги дійшло до страшної залізничо-самоходової катастрофи. Під поїзд дістався особовий самохід, яким верталася родина жидівського промисловця з похорону з жидівського цвинтаря. Удар був такий сильний, що льокомотива і перший вагон вискочили з рейок. Згинуло 6 осіб, між ними вдова і донька померлого промисловця, машиніст, палій льокомотиви і двох подорожніх. Крім того в катастрофі є 15 осіб ранених.

— Дивна переміна води в озері. Рівень води в озері Оскар у Швеції нагло зменшився на один метер. Опісля кілька годин вода в озері хвилювала і почорніла мов чорнило. Багато риб згинуло, а багато човнів ушкоджених. Геольоги не вміють покищо пояснити дивних явищ з водою в озері Оскар.

— Улюблене заняття болгарського короля. До Сан Россоне літньої резиденції італійської королівської родини, приїхав на відпочинок болгарський король Борис, де перебуває його дружина, донька італійського короля. Король Борис не покидає свого улюбленого заняття навіть підчас вакацій, а саме ведення льокомотиви. В середу 31. серпня ц. р. король Борис, вів поїзд з Піно до Віяретто, звідкіля вернувся самоходом до Сан Россоне.

— Сильна агітація проти фезів. Національний арабський рух у Палестині обіймає щораз то нові ділянки. Між іншим ведуть тепер сильну агітацію, щоб араби не носили на головах фезів. Арабська молодь здирає фези на вулицях з голов прохожих. У Наблюс арабські націоналісти оголосили, що всі араби мусять вернутися до національного накриття голови і то найдалі до пятниці. З цим ультимативним домаганням виступили арабські націоналісти теж до публичних урядовців і службовиків-арабів. Новий рух має в Палестині щораз то більше прихильників і в останніх днях видно щораз то більше білих турбанів.

— Катастрофальні розміри тайфуну в Японії. Дирекція поліції видала комунікат про число жертв катастрофального тайфуну, що навістив Токіо і північно-західну частину Японії. З комунікату виходить, що 98 осіб втратило життя, 69 осіб загинуло, 77 осіб ранених, понад 100 тисяч домів залила вода, з того 6.300 є зовсім знищених. Вода зірвала 163 мости, а тайфун викинув на мілину 71 кораблів. Шкоди від тайфуну на морі сягають пять міліонів, на суші шкоди куди більші.

— Стратегічна пожежа лісів над кордоном СССР. Уже від трьох днів ціла Естонія та поблизькі острови окутані хмарою густого диму. Хмари диму напливають з СССР, де від кільканацятьох днів горять ліси на багнистих прикордонних теренах. Пожежа совітських лісів над естонським кордоном прибирає велитенські розміри і тягнеться вздовж кордону від Нарви аж до м. Петсері. В Нарві, що лежить у безпосередньому сусідстві з тереном пожежі лісів, велитенський переполох. Багато осіб занедужало від густого диму. Пожежа спричинила велитенські втрати самій совітській військовій владі, бо нищить нові фортифікації. Естонська преса одноднушно запевняє, що пожежу спричинили самі большевики зі стратегічних оглядів. Зі совітської території чути вибухи бомб. Здогадуються, що совітська влада приступила до гашення пожежі, що шириться за далеко в глибину краю.

— Ріжні вісти. Болгарія будує залізничий пором на Дунаю, що получить Болгарію з Румунією між Рущук і Джіюрджію. — Полк. Ліндберг прилетів з дружиною до Праги осівши по дорозі у Кракові. — Відому румунську спортсменку Маріцу Стрібей допустили до іспиту для військових летунів. Стрібей буде другою побіч прибраної доньки президента Туреччини жінкою військовою летункою.

—o—

☦ Посмертні згадки.

о. ЕВГЕН КУПЧИНСЬКИЙ.

В неділю 28. серпня ц. р. помер у 72-ому році життя **о. Евген Купчинський, совітник і парох** Сороцька. о. Е. Купчинський любив дуже музику, співав і компонував пісні та чарував усіх прегарною грою на цитрі. За заслуги на музичному полі Т-во „Бандурист" іменувало Його своїм почесним членом. В. Й. П.!

СМЕРТЬ ІДЕЙНОГО УЧИТЕЛЯ П. ЯЦЬКА.

В Ужгороді помер дня 22. серпня ц. р. ідейний і свідомий під національним оглядом учитель Павло Яцько. По скінченні учительської семінарії П. Яцько учителював в кількох місцевостях на Закарпатті і вкінці від 1927 р. в Ужгороді в горожанській школі. Українське громадянство з Ужгороду та околиці уладило ідейному робітникові на народній ниві величавий похорон. В. Й. П.

Дописи.

КОПИЧИНЦІ.

Попис дитячих садків. Дня 28. серпня ц. р. на подвірю греко-катол. приходства в Копичинцях на Горі відбулося свято наших найменших. Дітвора, зорганізована в дитячих садках, прибула до повітового осередка представитися старшій українській публиці і показати вислід своєї науки за два літні місяці в дитячих садках. Коло 10-ої години почали сходитися маленькі громадяни в народніх одягах біля церкви, де відправлено для них молебен. В год. 3-ій пополудні розпочав попис адв. Троян вступним словом і відтак усі садки, в першій точці разом, опісля кожний зокрема, пописувалися своїми осягами. В програму ввійшли вправи вільноруч, мавами, танці, рецитації, малі сценки тощо. До вправ пригравала частинно орхестра з Гадинковець. У пописі взяли участь такі садки: Копичинці-Баворівщина, Копичинці-Калинівщина, Чабарівка, Васильківці, Гусятин, Гадинківці і Хоростків. Підчас попису була чинна також фантова льотерія. Публики, як на повітову імпрезу і на добру погоду, котра щойно під вечір дещо змінилася, було за мало і тому теж дохід не був великий, а в буфеті й у фантовій льотерії лишилося багато річей. В кожнім разі маленькі виконавці напевно з гордістю відіходили домів і в їх серцях закріпився на довгі роки цей гарний спомин їх виступу перед старшою публикою в місті.

Свято хрещення України. Повітове свято хрещення України відбудеться в неділю 4. вересня в Копичинцях на греко-катол. приходстві на Горі тому, що комітет не міг винайти більшої і кращої площі. Свято попереджують 3-денні реколекції, які закінчаться в суботу вечором. У неділю 4. IX. п. р. буде в парохіяльній церкві врочисте богослуження, відтак відбудеться академія з богатою програмою.

САМБІРЩИНА.

Свято хрещення Руси-України в Прусах. Свято це попередили триденні реколекції, які вів о. Ортинський. Два тижні місцева молодь при помочі провідниці дитячого садка п. С. Пелишківної й питомця п. Л. Гарбовського підготовлялася пізними вечорами по праці до академії й вивчувалася пісень. Свято відбулося в неділю, 8. серпня п. р. Того дня рано зі сусідних сіл поприходили церковні процесії зі своїми священиками, особливо у великому числі прийшла процесія з Татар. Від самого ранку настрій був дуже святочний, майже всі українські хати були удекоровані національними прапорцями й портретами Великого Князя Володимира. Після того при польовому вівтарі на церковному майдані відправлено соборну Службу Божу, а до св. Причастя приступило коло триста людей. Гарно обдуману, релігійно-патріотичну проповідь виголосив о. Ортинський, а всі присутні клячучи склали присягу перед поставленим хрестом на вірність Христові й своїй церкві. Ця хвилина була дуже зворушлива. Потім устaвився імпозантний похід, в якому взяло участь понад три тисячі людей і рушив на ріку Бистрицю, де відбулося водосвяття. Впорядчики — сільська молодь — виявили велику енергію. В часі Служби Божої, підчас походу й на ріці пригравала дута орхестра зі Самбора під проводом д-ра Ю. Рабія. Звуки орхестри й голос хору лунали далеко з горба села Прус й голосили про великий, пробуджений ювилей. Найстарші люди розказували, що іще такого свята не бачили. Наприкінці відбулася обхрозна академія. Самбірське сотростно не позволило відбути її під голим небом, тільки в заповненій хаті. Заледве кількадесять осіб вислухало гарних пісень, деклямацій і реферату про давню Україну, а великі маси ждали на дорозі й подвірях, бо мала селянська хата більше не вміщала. На святі була також й поліція, але не мала ніякої нагоди вмішуватися, бо зібрані поводилися гідно й достойно.

Підкарпатський.

—o—

Спорт.

НЕДІЛЬНА ПРОГРАМА.

ГРИЩЕ ЧОРНИХ: год. 9. рано мистецькі змагання Ц-кляси **Степ — Стшелец (Перемишляни).**

ТАМЖЕ: год. 11. рано, змагання за мистецтво Окружної Ліги **Україна — Погонь (Стрий).**

ГРИЩЕ ЧОРНИХ: год. 4.30 попол. змагання за мистецтво Окружної Ліги **Сян — Чорні.**

СТРИЯ. Грище ПВ і ВФ: год. 4. попол. товариські змагання **Скала — Зоря (Львів).**

СТАНИСЛАВІВ: перший мистецький меч Б-кляси **Пролом — Адміра.**

УЖГОРОД: перша стріча за мистецтво дивізії **Русь — МШЕ (Мукачів).**

ПРАГА: фінальна стріча за чашу серед. Европи **Славія — Ференцварош (Будапешт).**

Нові книжки й журнали.

Ковальчук В.: ВЕЛИКИЙ КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР. Історична драма в чотирьох діях, із режисерськими помітками й образками. Видання Товариства „Просвіта", Львів, 1938, 8°, стор. 86, ціна 2 зол.

Драма ця вийшла заходом Ювілейного Комітету 70-ліття „Просвіти" з нагоди 950-ліття хрещення Руси-України. Змальовує вона живо й барвисто ті давноминулі часи, коли наша держава за князя Володимира Великого почала входити на верхівя своєї величі і слави. Твір цей дуже сценічний, зміст його наскрізь виховний, мова його чиста й гарна, зверхнє оформлення книжки миле й культурне. Обширні режисерські помітки про сцену в кожній дії, про кожну дієву особу, про сценічну обстанову, ще й упаглядненні 32-ма гарними образками В. Іванюха, дуже влекшують сценічне виведення цієї драми. Цей твір повинні роздобути всі, що дорожать нашою славною бувальщиною, а всі театральні гуртки то вже обовязково.

Театри.

Великий Театр:
Неділя 4. 9. год. 8. „Аїда" оп.
Понеділок 5. 9. вистави нема.
Вівторок 6. 9. год. 8. „Фавст" оп.

Театр Ріжнородностей:
Від понеділка 11. 7. нечинний.

Український Театр ім. І. Котляревського (з'єднані театри Заграва й ім. І. Тобілевича).

КОЛОМИЯ: салі Щадничої Каси:
Інавгураційна вистава нового театру „Маруся Богуславка", істор. пєса в 5. діях М. Старицького. Початок точно 8.15. Білети вже набувати в Учит. Спілці. Участь у виставі бере коло 60 осіб.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

РІВНЕ:
4. 9. Пісня Бескиду.
5. 9. Мазепа.
6. 9. Дай серцю волю.
7. 9. Невольник.
8. 9. Гетьман Полуботок.

РОЖНІТІВ:
9. 9. Пісня Бескиду.
10. 9. Безталанна.
11. 9. Мазепа.
12. 9. Невольник.
13. 9. Гетьман Полуботок.

БРОШНІВ:
14. 9. Пісня Бескиду.
15. 9. Гетьман Полуботок.
16. 9. Мазепа.

Український театр під проводом Йосифа Стадника.

ЧОРТКІВ:
4. 9. Чорноморці.
5. 9. Люди на криві.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави“; „Північ кличе“.
АПОЛЬО: „Гайді“ з Шерлі Темпль.
АТЛЯНТИК: „Кохання в джунглі“ з Доротою Лямур.
БАЛТИК: „Маєрлінг“.
ВАНДА: „Я збрехала“, „Гільтайська грійка“.
ҐРАЖИНА: „Вернися, моя маленька!“
ЕВРОПА: „Король бавиться“.
КАСІНО: „Розалія“.
КОПЕРНИК: „Друга молодість“.
МАРУСЕНЬКА: „Інститутка“ (Д. Дарбін).
МЕТРО: „Знахар“.
МІРАЖ: „Улан кн. Йосифа“, „Княжа“.
МУЗА: „Кадети маринарки“.
ПАЛЯС: „Кохання в кайданах“.
ПАКС: „Скитальці Півночі“.
РАЙ: „Бурґтеатер“ із В. Красом Ольгою Чеховою.
РІЯЛЬТО: „Погорджена“.
РОКСІ: „Блески та тіни жінки“.
СВІТ: „Страшний двір“ Монюшка та „Болек і Льолек“ з Димшою.
СТИЛЕВЕ: „Чорний пірат“ та ревія.
ТОН: „У пастці“, „Проклятий скарб“
УТІХА: Місто в вогні“ та ревія.
ХИМЕРА: „Марнотратна дочка“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Палестина“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід“
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Кайм і Син)
„Туреччина“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 4. вересня 1938.

7.35 Пісня, 7.20 Концерт орх. воєнної маринарки, 8.00 Ранішній дневник, 8.15 Для села: Хл. газетка, Новини зі світа, Гармоністи, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Хліб. скринька, 8.50 Рілля та значіння добірного насіння у підвисшенні продукції, 9.05 Музика з пл., коло год. 10.30 (після богослуження) Музика з пл., спів, 11.30 Роздача нагород переможцям у короткохвильних змаганнях, 11.45 Театр. огляд, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Промова міністра освіти Свєнтославського, 13.15 Музика, орх., сопран, тенор, хор, 15.00 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, Актуальна гутірка, Хор із пл., „Заболоття йде до світа“, Новеля, 16.30 Театр Уяви „Драма про королеву Ядвиґу“ Ф. Т. Чокора, 17.00 Ресітaль на клявесині, 17.30 Звуковий тижневик, 18.00 Підвечірок при мікрофоні, орх., хор, сол., вібрафон; у перерві в год. 18.55 Хвилина біра студій, 20.00 Програма на завтра, 20.05 Словно-муз. авд.: „На Торгах!“, 20.35 22.00 Спортові вістки, 20.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. дневник, 21.00 Трансм. з Парижа: Легкоатлет. змагання за мистецтво Европи, 21.20 „У кабінеті п. доктора“ вес. авд., 22.10 Верді „Аїда“ оп. репортаж з муз. іл. з плит. 23.10 Ост. вістки, 23.15—23.55 Танц. музика з пл. (Варшава II).

Понеділок, 5. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній дневник, 7.15 Орх., 8.00 Зачинаємо тиждень, погідна авд., 11.00 Промова мін. Свєнтославського, 11.15 Для шкіл: Привіт; Пригода летуна Михайла Цимбалка, 11.45 Музика з пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Китиця для всіх, орх., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Пожежа на яхті „Теміда“, оповід. для старших дітей, 15.30 „Дурний Франек“ новеля М. Конопніцької з муз. іл., 15.45 Госп. вістки, 16.00 Легка італ. музика, орх., 16.45 Місто, що в ньому заклята душа Японії, фейл., 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Югославянські пісні, тенор у супр. форт., 17.25 Легка музика, пісеньки, сальон. тріо, гавайська гітара, 17.55 Гальо, позір! 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Музика, 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Картки із зачарованої книги: розр. концерт у вик. орх., вок. квартету й артистів м. театрів; у перерві Веселий скеч, 20.45 Веч. дневник, 21.00 Техн. скринька, 21.10 Розр. концерт; гітарове тріо, два форт., спів, 21.50, 22.00 Спортові вістки, 22.05 Веселий концерт бажань, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Камеральна музика (Варшава II.).

Вівторок, 6. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній дневник, 7.15 Орх. мандоліністів, 8.00 Для шкіл, 8.10 Поранок при мікрофоні, пл., анекдоти, комунікати, 11.00 Для шкіл: Гутірка для старших дітей, 11.15 Музика з пл., 12.03 Полуднева авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Концерт бажань, 15.00 Біржа, 15.05 Госп. та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Пригода Марцелянка майстра Клепки“ авд. для дітей, 15.35 Фін.-госп. актуалії, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт орх., солісти, пісеньки, 16.45 Від Татр до стратосфери, оповідання, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Жінка на Сх. Торгах, 17.20 Турнір композиторів (форт.), 17.55 Спортові вістки, 18.00 Праця бджоли-самітниці, 18.10 Паганіні у форт. музиці (форт.), 18.45 На зеленій траві, виїмки з книжки Ст. Василевського „Сім душ жінки“, 19.00 Моцарт: квартет ф-дур на обой, скрипку, віол., альтівку, 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Лише для дорослих: I. ч. Розр. концерту у вик. орх.; у перервах: Гутірка з молодцем, Пригода фр. короля, гуморески, 20.45 Веч. дневник, 21.00 Плекання озимих засівів, 21.10 Друга частина Розр. концерту, 21.50 Спортові вістки, 22.00 Авдиція з нагоди уродин югосл. короля Петра II., 22.30 На крилах мельодії, словно-муз. авд., пл., пісеньки, 23.00 Ост. вістки, 23.15—23.55 Танц. музика з пл., (Варшава II).

Середа, 7. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ранішній дневник, 7.15 Орх. музика, 8.00 Для шкіл, 8.10 Перше снідання при мікрофоні, орх., 11.00 Для шкіл, 11.25 Музика з пл., 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 Легка музика з пл., **14.35 Українські пісні у вик. хору під орудою Евгена Козака (Пісні Е. Козака, Весоловського, Ром. Купчинського),** 15.00 Біржа, 15.05 Госп. та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, трохи слова, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Вальси, інтермецо, серенади у вик. сальон. музики, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Розр. концерт: орх., солісти, пісеньки; у перерві репортаж із Сх. Торгів, 17.55 Гальо, позір! 18.00 У барвному світі вересів, 18.10 Скрипка у супр. форт., 18.45 Рецитації Ю. Каден-Бандровського, 19.00 Спів у супр. форт., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Жінки, вино та спів, розр. концерт, у перерві скеч „Серце жінки“, 20.45 Веч. дневник, 21.00 Для села: Які закони в охороні ростин обовязують хлібороба, 21.10 Шопенівський концерт, 21.50, 22.00 Спортові вістки, 22.05 „Не можу вженитися!“ комедія Ол. Фредра, 22.40 Музика з пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05—55 Легка й танкова музика (Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 4. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Оперетковa музика, 19.00 Мадярські танки Брамса на форт. на 4 руки, 19.30 Смич. квартет, БІЛГОРОД 21.00 Нар. пісні, БРАТИСЛАВА 19.25 Словацькі нар. пісні у вик. циг. орх., БУДАПЕШТ 12.30 Концерт хору, 13.05 Симфон. концерт, 15.45 Військ. орх., 17.00 Спів, 17.55 18.00 Форт., 19.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 9.30 Спів, 12.00 Розр. концерт, 15.00 Для дітей, 15.30 Смичк. квартет ч. 4 ц-моль Бетовена, 19.00 Скрипка та гітара, 20.10 21.00 Оп. нім. музика, КОШИЦІ 17.35 Мадярські пісні, 18.00 Авдиція, Музика з пл., ЛЯЙПЦІГ 19.00, 20.00 21.00 22.00 Зальцб. фестіваль: „Дон Хуан“ оп. Моцарта, МІЛЯНО 17.15 18.00 Орх., солісти, 20.30 Розр. концерт, 21.00 22.00 Комедія, Прага 9.00 Орг. ресітaль, 9.55 Розр. музика, 11.00 Популярний концерт, 15.30 Розр. музика, 16.00 Військ. орх., 17.15 18.00 Легка музика, 19.20 Сальон. музика, 20.00 21.00 „Польська кров“ оп. Надбаля, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх., 19.00 Сценка, 19.30 Монологи, 19.45 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.15 18.00 20.30 Муз. всячина, 21.0 22.00 23.00 „Нірнберські співці“ оп. Ваґнера, СОФІЯ 19.00 Пісеньки, 19.30 20.00 Скрипка, 20.55 21.00 Оперет. мельодії.

Понеділок, 5. вересня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00 Розр. музика, 20.10, 21.00 Австрійська музика, БІЛГОРОД 20.00, 21.00 Опера, БУДАПЕШТ 12.05 Циг. музика, 17.00 Сольо на гармонії, 18.00 Спів, 21.00, 22.00 Симф. концерт, ВІДЕНЬ 16.30, 22.00, 21.00 Орх. концерт, 18.20 Нар. музика, 19.00 Форт. музика, ДАЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 17.30, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 „Нірнберські співці“ опера Ваґнера, ДРОЙТВІЧ 20.35, 21.00 Ваґнерівський концерт, 22.20 Камер. музика, КОШИЦІ 18.00 Гутірка, Пісні Рімського-Корсакова, МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 19.30 Розр. концерт, 21.10 Нові пісеньки, 21.30, 22.00 Фестіваль сучасної музики у Венеції: Симф. концерт, ПРАГА 17.40 Форт. Соната Врани, вик. композитор, 18.20 Орх. концерт, ПРАГА II. 20.00, 21.00 „Вуглекоп“ оп. Целера, РАДІО ПАРІ 18.00 Форт., 20.15, 18.15 Пісні, 20.45, 21.00, 22.05 Симф. концерт, РИМ 17.15 Скрипка, 19.30, 20.30 Муз. всячина, 21.10, 22.00 „Дон Джільо далль Кальце Верді“ оп. Карабелія, СОФІЯ 18.30 Нар. пісеньки, 19.15 Спів. ресітaль, 19.45, 20.00, 21.00 Симф. концерт.

Вівторок, 6. вересня 1938.

БЕРЛІН 14.15 15.15 Розр. музика, БІЛГОРОД 18.00 21.45 22.15 Нар. пісні, 18.30 Нар. музика, БРЮСЕЛЯ ФР. 20.00, 21.00 „Дезертир“ ком. оп. Монсіні, БУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 17.00 Циг. музика, 18.20 Барна Гунтер співає ам. пісеньки (нім.-мад. концерт), 19.15 20.00 Орх. концерт, 22.10 Авд. з нагоди 40-літ. володіння голянд. королеви: промова, опісля голяндські нар. пісні, ВІДЕНЬ 13.30 Популярний концерт, 19.00 Віденська музика, квартет, КОШИЦІ 18.00 „Мараморошська коломийка“ вит. Ол. Слівка, 18.10 Вірші Ю. Боршоша Кумятського, 18.35 Поняття та ідеал фіз. виховання, МІЛЯНО 17.15 Форт., 19.30 Розр. музика, 20.30 Легка й танк. музика, 21.00 Комедія, 21.40 22.00 Концерт солістів, 22.30 Танц. музика, ПРАГА 11.05 Сальон. квартет, 17.40 Скрипка, 18.20 Легка музика, 19.25 Югосл. пісні, 21.10 Орх. концерт, РАДІО ПАРІ 19.00 Фр. сонати від Лекра до Мільода, 20.15 21.00 Камер. музика, 21.30 22.00 23.00 Театр Уяви „Народини Трістана“ др. поема Деляжіса, РИМ 17.15 Танц. музика, 19.30 Розр. музика, 20.30 Муз. всячина, 21.00 22.00 Орх. концерт, СОФІЯ 18.50 Популярна музика, 19.30 Форт., 20.00 Спів, 20.55 21.00 Рос. романси, 21.15 22.00 Легка музика.

Середа, 7. вересня 1938.

БЕРЛІН 14.15 15.00 Розр. музика, 18.00 Нар. пісні, 19.00 20.00 Увертури й танки, орх., 21.30 Квінтет а-дур Шуберта, БЕРОМІНСТЕР 20.00 21.00 22.00 „Дикий стрілець“ оп. Льорцінга, БІЛГОРОД 20.00 Спів, 20.30 21.00 Гумор, 21.30 Нар. пісні, 22.15 Скрипка, БУДАПЕШТ 18.00 Форт., 21.10 Орх. концерт, 22.00 Джез, ВІДЕНЬ 18.00 Пісні у вик. хору, 20.30 21.00 Бетовенові твори, 22.30 23.00 „Музика з Відня“ розр. концерт, ДРОЙТВІЧ 20.00 21.00 Симф. концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 19.30 Розр. музика, 20.30 Популярна музика, 21.00 22.00 23.00 „Нірнберські співці“ оп. Ваґнера, ПРАГА 12.45 Орх. концерт, 17.40 Концерт квартету дударів, 18.45 Свінг-Мюзік, 22.30 Сольо на цимбалах, РАДІО ПАРІ 18.00 19.00 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Розр. програма (у перерві в год. 21.30 Комунікати), РИМ 17.15 Концерт учеників муз. академії, 19.30 Розр. музика, 20.30 Муз. всячина, 21.00 22.00 Комедія, СОФІЯ 19.05 Орх. концерт, 19.45 20.00 21.00 „Осудження Фавста“ оп. Берліоза.

БІРЖА.

Львів 3 вересня 1938

Гроші.

Купно-продаж: Бельги бельг. 89·92 89·45 Доляри американські 5·30·50, 5·28·0 Доляри канад. 5·30·00—5·27·50 Фльорени гол. 289·58—287·85 Франки фр. 14·49—14·39, Франки швайцарські 121·35—120·55 Фунти анг. 25·82—25·76 Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 15·50—15·00 Корони дан. 115·30—114·45 Кор. норв. 129·73—128·75 Корони шв. 133·04—132·05 Ліри італ. 22·50—21·80, Марки фінлян. 11·40—11·25, Марки нім. 70·00 — 72·00, Тель Авів 25·75—25·30 Марки нім. срібні 88·00 — 95·00

Акції.

Банк Польський 122·5 Цукор. 38·25 Вугіль 35·00, Ліль[illegible] 88·, Модженв. 17·00, Островець 64·25, [illegible]ракович 43·25 Габербуш 57·25.

Папери

4 і пів прон. внутр. 67·00 66·50 3 і пів 1 ем. 85·88, серія 95·83, 3 пої [illegible] 85·00 серія 95·83 5 конверс. 67·75 прем. дол. 43·50 4 консол. 67·00

Тенденція сильніша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 3 вересня 1938

1 кг. масла десер. бльок без оп. 2·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·50 зол.
1 кг. масла експ. вкл. з оп. деф. ціна 2·5[illegible]
молоко 13—14 сот.
яйця (копа) 4·20 зол.
1 кг. яєць 1·7[illegible]

Тенденція на масло вдержана на молоко слаба, на яйця знишкова.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

ЧАЮ два роки вписy на листу адвокатських кандидатів і трохи практики, шукаю патрона. Зголошення до „Діла" під „Варва". 1855 1-2

МЕШКАННЯ

ПОКІЙ з кітчен сходової для пана на становищі до винайму. Вроновських 8, м. 8. 1844 2-2

ЛЬОКАЛЬ, Ринок, перший поверх, здатний на бюро, винайму. Коресс, Домініканська 2. 1849 2-3

ШУКАЮ мешкання з фортепіяном при інтелігентній родині. Адміністр. „Спокійна". 1864 1-1

СОНЯШНИЙ покій винайму. Оглядати між 2 а 3. Клушинська 12 ч. дв. 4. 1872 1-2

ПОКІЙ кавалерський сонішний, умебльований до винайму від 15. 9. Вайки ч. 26, м. 12. 1834 1-2

РІЖНІ

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направить українська фірма П. Карпинця у Львові вул. Домініканська ч. 7. 1930 70-0

ВІЧНІ ПЕРА направляє найкраще „ПРЕЦИЗІЯ", тепер Шайнохи 1. 1557 8—10

ЕКСТРАКТИ — ГАРБІВНИКИ — ХЕМІКАЛІЇ — ФАРБИ — ТОВЩІ — олії — для промислу гарбарського футряного доставляє зі складу „ХЕМІЯ", Львів, Легіонів 23. 1654 5-5

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шиби, рами, оправа образів найдешевше — шлифротво В. СТЕЛЬМАХ, Коперника 22, тел. 245-79. 1572 12-0

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черезні, паркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 84-100

ЗА 1 ЗОЛ. не будеш стидатися і виглядати на вигляді якщо віддаш знищений і немодний капелюх до відомої виробні „КАПЕЛЛЬО", КЕНТШИНСЬКОГО 18. 1765 3-5

ПЕРЕРІБКА ковдер 8 зол. РОМАНОВА, Городецьких ч. 4 (біля Ринку). 1680 7-8

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА як нові, гарантовані, закордонні за різні ціни продає, купує, міняє Гавая, Пілсудського 21. I. п. 1745 4-10

ОДНОСТРОЇ П. В. найкращі, найдешевші, найтриваліші лише у виробні „ПАЛЮМ", Гетьманська 22, побіч Музею. 1730 2-3

ЛІКАРСЬКО-ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ Д-ра Б. Баранецького, у Львові, вул. Миколая 28, приймає пацієнтів — по вакаційній перерві — в хворобах зубів й устної ями як звичайно щодня від 10—12.30 і 3—5.30. 1880 3-5

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ заміняє за мінімальною доплатою, також купує і продає найдогідніше Книгарня А. Бардаха, Краківська 1. 1870 1-3

ПЕРШОРЯДНА ЛЬОКАТА! Двоповерхова реальність, трифронтова, центр Станиславова, дохід нетто 11% продам або заміняю Львів. Оферти під „11%" Нова Реклама, Львів, Шайнохи. 16/55 1-1

ТОЛОЧУ двоєві на плюшах, оксамитах, Волинська, Львів, Собєського 12, тел. 217-04. 1868 1-8

ПОВІДОМЛЯЄМО Вп. Клієнтов, що з днем 1. вересня н. р. кравецька робітня жіночих і дитячих одягів СС. Василіянок, вул. Марка 20, II. п. дальше виготовляє замовлення під проводом п. Марусі Гавришевської-Лади. Управа. 1824 1-2

ЗАЙМУСЯ господаркою у самітних, найрадше у священика. Зголошення до „Діла" під „Вдова". 1875 1-1

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ПАРАСОЛІ ГОРОДОВІ, ЖІНОЧІ МУЖЕСЬКІ І ДИТЯЧІ майже **ДАРОМ**

з найтриваліших гатунків і найновіших взорів поручає першорядна виробня парасолів **„СІКО"** давня відома фірма СІХЕР і КОРРЕС, ЛЬВІВ, ЛЕГІОНІВ 29, в пасажі на право, зараз біля „ОРБІСУ". Направи і покриття виконуємо на віспи майже даром. 7—10 Увага на адресу і число дому.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики
Др. ФІШЕР
б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 281-88. 2143

Д-р Олександер Лаврівський
ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ Ч. 2, ПАРТЕР, Тел. 244-56.
Жіночі недуги — поліжництво.
Лікування короткохв. апаратом.

лікар недуг шкірних,
венеричних та лікарської косметики
Роман Лисяк
б. приватний асистент д-ра Е. Дурделла та лікар шкірно-венер. клініки.
Львів, вул. Сикстуська 56.

РЕНТГЕНОЛЬОГ
Д-р ЛЮДВИКА
Ляндес-Ляйнерова
ЛЬВІВ, ЛОЗІНСЬКОГО 9, ТЕЛ. 255-50.
1793 ВЕРНУЛАСЯ. 6-6

Косметичний Інститут і Лябораторія
Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО
Львів, вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-28.
УСУВАЄ: аномалії цери, зроговатіння, пігменту, волосся, близни, дзьоби по віспі і плями. Масажі тривке усування зморщок, жилаків і відморожень власною методою. Тривке усування оволосіння ніг катафорезою. Сталі румянці підшкірним запусканням краски (татуування). Урядово затверджені курси закордонної програми. 1668 1-10

ОГОЛОШЕННЯ.

Навіть для найвразливішої ЦЕРИ і для НОВОРОДКІВ І НЕМОВЛЯТ приладжене — вісля — перепису
Аптикаря Візля
НІЖНЕ МИЛО до ЛИЦЯ і для ДІТЕЙ
головне продаж
Аптика п. „Звіздою" під мійської вежі
Перемишль

ПІТ
НІГ, РУК, ПАХВИН
і т. п. зникне при вживанні спецiяльного певного і нешкідливого патент пудру **„CSAVE" 50 сот.**
Пробний пакет. Перфумерія
С. ФЕДЕРА
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 2.
Філія КОПЕРНИКА 15 а.
ФІЛІЯ: ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

Смачні сніданки, обіди і вечері, добрі напитки та перекуски тільки
В РЕСТОРАНІ
М. Кузишина
Перемишль, пл. На Брамі.

„ВОДОТЯГИ"
Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарної техніки та огрівання.
Львів, вул. Пелчинська 12, тел. 23-166.
Станиславів, 3-го Мая 12.

Найдешевші меблі
в українській кооперативі **АРХО**
Львів, Корняктів 1. Тел.: 272-04

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА
світової марки
Б. СОММЕРФЕЛЬД
Експорт: до Англії (Steinway & Sons - Londyn), Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. п.
Виключне заступництво:
С. Новацький
Львів, вул. Пілсудського 17.

БРАТИ ДМИТЕРКИ
єдине українське конц. підпр. самох. перевозове
Львів, Ринок 43, тел. 272-48
виконує великі перевози до всіх і зі всіх місцевостей в краю — дешево скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставки.
806 1.50

Меблеві матеріяли, матраци, тапети, дивани тапчани і т. п.
Проєктування і виконання комплетного вутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столяр.
Т. Кисяк і сини
ЛЬВІВ, ПЛ. СМОЛЬКИ 4.
1784 Тел. 240-09 і 219-85 1-40

КІР
Львів, Усійського 8
Тел. 260-88.
Станиславів, 3-го Мая 4. II. тел. 288
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ

ПОВІДОМЛЯЮ, що з днем 1. вересня 1938 перебрала я і відчиняю
Ресторан і кімнату до снідань
при ВУЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 9, коло Волоської церкви (давніше С. Чернецький).
З поважанням
1831 1-3 ГАЛЯ ПРУДИУС.

Спальні, Їдальні, комбіновані Шафи, Тапчани і т. п.
поручає найдешевше СКЛАД МЕБЛІВ
С. Г. БРІК
Львів, Трибунальська 16.

Добра
ФАРБА на ПАРКАН
лише в фірмі

„ФАРБОКРАМ"
СКЛАД ФАРБ І ГОСПОДАРСЬКИХ АРТИКУЛІВ
ЛЬВІВ, СОБЄСКОГО 7

ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ!
Ще ніколи так тано як НИНІ!

ТЕЧКИ шкільні	від 95 сот.
БЕРЕТИ фільцові	від 50 сот.
СВЕТЕРИ гранатові	від 4.20 зол.
ПЛАЩИКИ кльот.	від 3.60 зол.
ФАРТУШКИ кльот.	від 1.20 зол.
ПАНЧОХИ	від 60 сот.
ШАРАВАРИ гімн.	від 1.20 зол.
ШТАНЦЯТА гімн.	від 80 сот.
МЕШТИ гімн.	від 80 сот.
СОРОЧКИ гімн.	від 80 сот.

Найбільший вибір: Білля жіночого і мужеського, реформ, парасоль, жіночих торбинок, шовк. блюзок, апашок, хустинок, краваток і т. д.
ЛЕВ ЛЕВЕН ТОВАРОВИЙ ДІМ СТАНИСЛАВІВ.

Інж. Юрій Лясецький
держ. уповажнений інженер будови
Львів, Мучна 46, тел. 270-27
виконує усі праці з обсягу: будівництва та промислової і житлової архітектури. 10—8

найкорисніше
усе шкільне приладдя
наплечники на книжки, течки, записники, вічні пера, олівці, рисункові бльоки, відзнаки, числа та все інше.
закупите у фірмі

Руська 20

Навіть мурин біліє
вживаючи цього мила!
мила світові води господарські матеріяли
ВАШЕ ОЧКО
ГАЛИЦЬКА 1. РІГ РИНКУ

ВЖЕ ВІДКРИТА
першорядна робітня і крамниця взуття під фірмою
Ярема Львів, Коперника 2. (давн. вул. Фредра ч. 9.)
поручає на осінній сезон
ВЗУТТЯ жіноче мужеське спортове і ортопедичне.
Товар тільки першорядний.
1751 1-20 Ціни низькі.

Присилайте передплату!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0,35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. 450.—
Остання сторінка 1/2	зол. 250.—
Остання сторінка 1/4	зол. 130.—
Остання сторінка 1/8	зол. 75.—

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.